

Viljem Šekspir - Makbet

DANKAN, škotski kralj

MALKOM

DONALBEJN njegovi sinovi

MAKBET

BANKO vrhovni zapovednici u kraljevoj armiji

MAKDAF

LENOKS

ROS

MENTIT plemići škotski

ENGAS

KEJTNES

FLINS, Bankov sin

SJUARD, erl od Nortamberlanda, vrhovni zapovednik engleskih trupa

MLADI SJUARD, njegov sin

SEJTON, Makbetov oficir-ađutant

DEČAK, sin Makdafov

JEDAN ENGLEZ LEKAR

JEDAN LEKAR ŠKOT

JEDAN DVORSKI ČASNIK

JEDAN VRATAR

JEDAN STARAC

LEDI MAKBET

LEDI MAKDAF

VLASTELINKE, u sviti ledi Makbet

HEKATA I TRI VEŠTICE

LORDOVI, PLEMIĆI, OFICIRI, VOJNICI, UBICE, PRIDVORNO

OSOBLJE, GLASNICI. DUH BANKOV I OSTALE PRIKAZE

Mesto radnje

ŠKOTSKA I ENGLESKA

PRVI ČIN

SCENA PRVA

Škotska. Pusta poljana.

(Gromovi i munje. Ulaze TRI VEŠTICE.)

PRVA VEŠTICA. Kad da se opet sastanemo mi
Uz grom i munje, il' pljusak sve tri?

DRUGA VEŠTICA. Kad zamre graja, te i krici ti.
Kad boj dobijen il' izgubljen bude.

TREĆA VEŠTICA. Pred zahod sunčev to će da se zbude.

PRVA VEŠTICA. A gde?

DRUGA VEŠTICA. Na divljoj rudini onamo.

TREĆA VEŠTICA. Da s Makbetom se susretnemo tamo.

PRVA VEŠTICA. Dolazim, suri mačore.

DRUGA VEŠTICA. Krastača zove.

TREĆA VEŠTICA. Smesta.

SVE TRI. Lepo je ružno, ružno lepo. Pr'ni
U mutljag magle čađavi i crni.

SCENA DRUGA

Logor kraj Foresa

(Uzbuna napolju. Ulaze KRALJ DANKAN, MALKOM, DONALBEJN,
LENOKS sa PRATNJOM i susretnu se sa jednim ranjenim DVORSKIM
ČASNIKOM.)

DANKAN. Ko je taj čovek iskrvavljeni?

Kazuje sve na njemu da bi mog'o

Da nam donese najnovije vesti

O tome kako stoji s pobunom.

MALKOM. Vodnik je on, a tukao se hrabro

K'o valjan vojnik da bi zaslužnjenje

Sprečio moje. Zdravo, vrsni družo.

Ispričaj kralju što o boju znaš

Do časa kad si pošao iz njega.

DVORSKI ČASNIK. Ngizvesno je stajao: baš kao

Sustala dva plivača što veštinu

Uguše svoju kad se obgrle.

Bezdušnom Makdonaldu — dostojnom

Da bude odmetnikom, jer je sav

Od prirode natučen porocima —
Pružiš pomoć irske najamničke
Lako i teško oružane trupe
Sa zapadnoga ostrvlja; a sreća,
Bezbožnoj kavzi ovoj naklonjena,
Pokazala se kao naložnica
Tog odmetnika: ali zalud sve;
Jer Makbet hrabri — s pravom nazvan tako —
Glave na sreću i ne osvrćući
I vitlajući čelik ljuti, što se
Od krvavoga posla pušio,
Probi se, k'o ljubimac odvažnosti.
Do lica hulje te;
Al' nit' mu ruku stižete, nit' mu „zbogom“
Doviknu dok od pupka pa do njuške
Ne raspoluti njega, pa mu glavu
Na bedemima našim istače.
DANKAN. O, hrabri rođak naš! Vlastelin vrsni!
DVORSKI ČASNIK. Al' kao što se prolome oluje
Otud gde prvi sunčev ruj se javlja,
Pa, gromovima strašnim praćene,
Brodovlje mrve — tako s kladenaca
Što, reklo bi se, teku blagodetno,
Nabuja neblagodet. Počuj, počuj,
Kralju od Škotske. Samo što je pravda,
Hrabrošću oružana, najamnike,
U bekstvo naterane, nagnala
Da nadu svu u petama potraže,
Kad s uređenim oružjem i s vojskom
Tek popunjenom, kralj od Norveške,
Umotriv dobit, opet napade.
DANKAN. Da ' ovo ne prestraši Makbeta
I Banka, vojskovođe naše?
DVORSKI ČASNIK. Jeste;
K'o vrapci orle ili lava zec.
Da pravo rečem, bili su k'o kakvi
Dvogubo nabijeni topovi,
Pa su
Dvostruko dvostručili udarac
Po dušmaninu; da ' su smerali
Da se u krvi vreloj kupaju,
Il' da Golgotu novu posvete,
To ne znam reći —
Al' sustah, rane vapiju za negom.

DANKAN. I reči tvoje k'o i tvoje rane
Dolikuju ti; jedno k'o i drugo
Odiše čašću. Nađ'te mu vidara.
(Izlazi DVORSKI ČASNIK s pratnjom.)
Al' ko je to sad?
MALKOM. Vrli tan od Rosa.
LENOKS. Iz oka mu se silna žurba čita!
Ko čudne vesti donosi, taj ima
Onakav pogled.
ROS. Bog nek štiti kralja!
DANKAN. Odakle, tane viteže?
ROS. Iz Fajfa,
Veliki kralju, gde se norveške
Zastave nebu rugaju i jezu
Veju na svet; i gde, uz pomoć sramnu
I verolomnu
Kodora tana, one izdajice,
Udari lično kralj od Norveške
S užasnim brojem, te se strašni tu
Zametnu boj; dok njemu, sav u čelik
Oklopljen ljut, a snagom ravnopravan,
Ne stade onaj mladenac Belonin
Na belegu, i njemu ne istavi
Mišicu protiv mišice, a šiljak
Protivu šiljka, te i salomi
Duh osioni njegov: jednom rečju,
Pobeda nama pripade.
DANKAN. O, sreće!
ROS. Te Sveno,
Norveški kralj, primoran bi da moli
Za naravnanje; ali mi mu ukop
Njegovih ljudi ne dozvolismo
Dok na ostrvcu Svetoga Kolumba
Ne dade deset hiljada talira
Riznici našoj.
DANKAN. Neće Kodor tan
Za nos da vuče više ljubav našu.
Neka se smakne; dajte to na znanje.
Njegovo, pak, nek Makbet primi zvanje.
ROS. Postaraću se ja.
DANKAN. Što gubi on, nek' Makbetu se da.
(Izlaze.)

SCENA TREĆA

Pusto polje
(Gromovi. Ulaze TRI VEŠTICE.)

PRVA VEŠTICA. Gde si bila, sestro?

DRUGA VEŠTICA. Klala svinje.

TREĆA VEŠTICA. A ti, sestro?

PRVA VEŠTICA. M'rnara jednog žena imala

Kestenje u svom krilu, pa ga stalno

Mljaskala, mljaskala i mljaskala.

„Daj malo“, rekoh. „Beži, veštice“,

Viknu ta nakljukana gadura.

Njen muž, gospodar Tigra, za Alepo

Otišao je. Ja ću da otplovim

Častima koje ima već, i njemu

Veliko predskazanje izrekle

Da ga imetak čeka vlastelinski

I da se ima kraljevstvu da nada,

Što njega, kanda, svega preobrazi:

A meni ništa rekle niste. Ako

Vremena klice videti ste kadre

I znate koje zrno će da klija,

A koje ne, tad recite i meni,

Koji nit' molim za naklonost vašu,

Niti se vaše mržnje pribojavam.

PRVA VEŠTICA. Zdravo!

DRUGA VEŠTICA. Zdravo!

TREĆA VEŠTICA. Zdravo!

PRVA VEŠTICA. Manji no Makbet, i veći.

DRUGA VEŠTICA. Ne tako srećan, ipak srećniji.

TREĆA VEŠTICA. Kralj ne, a život kraljevima daćeš.

Makbet i Banko na veki neka žive!

PRVA VEŠTICA. Banko i Makbet nek' na veki žive!

MAKBET. O, stan'te, mutne sabesednice,

I recite mi više što. Već znam

Da sam po smrti Sajnelovoj ja

Postao tan od Glamisa; al' kako

Postadoh još i tan od Kodora?

K'o vitez praćen svakim blagoslovom

Još živi tan od Kodora, pa ako

Nimalo, dakle, nema izgleda

Da budem tan od Kodora, još manje

Izgleda ima kralj da postanem.
Otkud vam, rec'te, čudno to saznanje?
I što nam put presekoste na ovom
Sprženom polju da nas pozdravite
Tim proročanstvom? Zbor'te. Nalažem.
(VEŠTICE nestanu.)

BANKO. Mehure zemlja ima k'o i voda;
Tako su što i one: kud ih nesta?
MAKBET. U vazduhu: što telesno po svome
Izgledu beše, to se rasplinu
K'o dah na vetru. Da bar zastadoše!
BANKO. Da ' to o čemu zborimo postoji?

Ili smo jeli ukleto korenje
Koje nam razum zaslužnji?
MAKBET. Deca će vaša biti kraljevi.

BANKO. Vi kralj.
MAKBET. A još i tan od Kodora:
Ne beše ' tako?

BANKO. Baš doslovce tako.
Ko je to tamo?

(Ulaze ROS i ENGAS)
ROS. Kralj je, Makbete,
Primio s ushićenjem izveštaje
O uspesima tvojim; i kad razbra
Šta si ti lično stavio na kocku
U okršaju s odmetnicima,
U njega boj se između pohvala
I udivljenja zametnuo ljuti:
Šta ' da zadrži od to dvoje, šta li
Tebi da da. Zanemio od toga,
I gledajući duhom preostatak
Rečenog dana, on te usred groznih
Prizora smrti sagleda međ gordim
Norveškim redovima, gde nimalo
Ne strahuješ od onoga što činiš.
K'o kada grad učesta stizali su
Jedan za drugim glasnici, i svi su
Donosili i kralju dostavljali
Pohvale tvojoj silnoj odbrani
Kraljevstva njegovoga.

ENGAS. Pa smo mi
Poslani amo da ti zahvalimo
U ime svog vladara kraljevskoga
I da ti samo pozdrav izručimo

S njegove strane da se pojaviŠ
Pred svetlim licem njegovim, a ne
Da tebi damo nagradu.
ROS. A kao zalog njegovog još većeg
Blagovoljenja, naloži mi on
Da tebi naziv tan od Kodora
Dam mesto njega; te u ime toga
Da si nam, vrsni tane, živ! Jer taj
Naziv je tvoj.
BANKO. Zar može istinu
Da kaže đavo?
MAKBET. Tan od Kodora
Još živi: što mi stavljate na pleća
Odu pozajmljenu?
ENGAS. Jeste, živ je
Onaj što beše tan; al' on pod teškom
Presudom vuče život svoj, kog lišen
Sopstvenom biće zaslugom. Da ' što se
S norveškim kraljem spetljao, il' što je
Odmeticima tajno pružao
Pogodnosti il' pomoć, ili što je
Na propast svoje zemlje radio
Sa jednim i sa drugima, ja ne znam;
Tek samo vrat mu slomi priznata
I utvrđena veleizdaja.
MAKBET (za sebe). Glamis i tan od Kodora; još osta
Najveće ono. (ROSU i ENGASU) Hvala vam na trudu.
(BANKU) Pa zar se ne uzdate da će vaši
Sinovi biti kraljevi, kad one,
Što meni naziv tan od Kodora
Podarile su, ništa manje nisu
Ni njima obećale?
BANKO. To bi moglo,
Svrh toga što ste tan od Kodora,
U vas i žeđ za krunom da razbukti,
Ako li veru poklonite tome.
No to je čudno: a paklene sile
Često nam kažu istinu tek zato
Da nas na zlo navedu, i sitnicom
Nevinom nekom pridobijaju nas
Da bi nas potom mučki survale
U ambis posledica.
Rođače, molim, reč-dve.
MAKBET (za sebe). Kazane su

Istine dve, k'o srećni prolozi
Za komad veličanstven, ispunjen
Kraljevskim sadržajem. — Vitezovi,
Hvala vam. — (Za sebe) Ovaj natprirodni mig
Nit' zao može biti niti dobar.
Je l' zao, što mi, istinom počevši,
Zalog za uspeh dade? Pošto, evo,
I postah tan od Kodora. Je ' dobar,
Što uzmičem pred ovim nagovorom,
Čija mi strašna slika kosu diže,
I moje čvrsto usađeno srce
Nagoni da na neprirodan način
O rebra moja tuče? Manji je
Strah što je sada nečim izazvan
Od straha što ga uliva čoveku
Zamišljen užas. Misao je moja,
Tek zamišljeno vršeci ubistvo,
U tol'koj meri uzdrimala carstvo
Kukavnog ljudskog bića moga, da se
Delatna moja moć rasplinula
U slućenjima i nagađanjima,
Te ničega i nema osim onog
Što ne postoji.
BANKO. Pogledajte što se
Zaneo drug naš!
MAKBET (za sebe). Ako sreća hoće
Da budem kralj, zakraljiti me ona
Može, a ja ni prstom da ne krenem.
BANKO. Počasti nove što ih zadobi
Prionule uz njega nisu još,
Baš k'o što, osim preko navike,
I odeća uz telo ne prijanja.
MAKBET (za sebe). Došlo što došlo! Ma koliko ljut
I surov bio dan, kroz njega put
Pronađu čas i prilika.
BANKO. Stojimo,
Makbete vrli, na raspoloženju.
MAKBET. Izvin'te: duh su obamrli moj
Zaboravljene uzburkale stvari.
Ubeležen je, dobra gospodo,
Vaš trud onamo gde ću da ga listam
I čitam svakodnevno. Hajd'mo kralju.
(BANKU) O onom što se zbilo razmišljajte,
Pa da o tome boljom prilikom,

Pošto valjano prosudimo stvar,
Progovorimo otvoreno.
BANKO. Rado.
MAKBET. A dotle tol'ko. Hajd'mo, prijatelji.
(Izlaze.)

SCENA ČETVRTA

Fores. Odaja u palati.

(Tmbe. Ulaze DANKAN, MALKOM, DONALBEJN, LENOKS i SVITA)

DANKAN. Je ' smaknut Kodor? Zar se oni što su
Dobili nalog nisu vratili?

MALKOM. Još ne, moj kralju. Al' sam bio s jednim
Koji je vid'o kad je pogubljen;
Pa kaže da je otvoreno svoju
Izdaju onaj priznao i milost
S kajanjem ljutim molio od vaše
Uzvišenosti. Ništa u životu
Nije mu bolje stajalo no to
Kako se sa životom rastao;
Umro je kao da je uvežbav'o
Kako da umre da bi bacio
Najskuplji svoj imetak k'o sitnicu
Nimalo vrednu.

DANKAN. Nema te veštine
Da s lica nekom duša se pročita:
U plemića sam toga poverenje
Imao neograničeno.

(Ulaze MAK BET, BANKO, ROS i ENGAS)

O,
Rođače vrsni! Tištao me baš
Greh moje nezahvalnosti. I odveć
Sporo bi bilo da te sustigne
I najhitrije krilo nagrade —
Tol'ko si bio isprednjačio!
I kamo da si manje zaslužan,
Te opseg da sam kadar odmeriti
Zahvalnosti i nagrade! Ovako
Mogu tek reći: kad bi ti se dalo
Više no sve, i to bi bilo malo.

MAKBET. Same su sebi plata služba ta
I vernost s kojom vršio sam nju.

Na vama je da prihvatite, kralju,
Dužnosti naše; one su, međutim,
Deca i sluge vašeg prestola
I zemlje naše, te i vrše svoje
Tek onda kada čine sve za čast
I ljubav vašu.

DANKAN. Dobro doš'o! Ja sam
Počeo da te kopitim i ja ću
Potruditi se da porasteš sasvim.
Nisu ni tvoje, plemeniti Banko,
Zasluge manje, nit' će manje one
Priznate biti, te dozvoli da te
Zagrlim i na srce stisnem.

BANKO. Ako

Porastem tamo, žetva vaša biće.

DANKAN. Prevršila se razdraganost moja,
Pa ište da u kapljicama tuge
Prikrije sebe. — Čujte, sinovi,
Rođaci, vrli tanovi, i vi
Što ste po redu odmah iza njih:
Malkomu mi, svom najstarijem sinu,
Namenjujemo presto, te će odsad
Nositi naziv knez od Kamberlanda;
Al' neće čašću takvom samo on
Da bude zaodeven, no će plemstva
Oznake da zasijaju k'o zvezde
Na zaslužnima svima. Hajdemo
U Invernes, a vi u potonje
Za sebe me privežite.

MAKBET. Što preostade da se isposluje,
Za vas to nije: ja ću konačar
Da budem i da obradujem ženu
Vešću o vašem dolasku; te tako,
Ponizno ja se opraštam sa vama.

DANKAN. Kodore vrli!

MAKBET (za sebe). Knez od Kamberlanda!

Prečaga to je na mom putu: nju
Preskočiti mi valja, il' ću tu
Da se sapletem. Zvezde, svetlost svoju
Prikrijte, da ne nazre ona moju
Nameru mračnu, željenu duboko!
Neka sa mojih ruku moje oko
Odvrati pogled, pa nek' se izvrši
Ono što oko moje, kad se svrši,

Zebe da vidi.

(Ode.)

DANKAN. Jeste, Banko vrli;
Čestitost on je sušta, pa kad čujem
Kako ga hvale, to mi dušu hrani;
Gozba je to za mene. Hajdemo
Za njim što napred othrli da našu
Pripremi dobrodošlicu; ovakvom
Rođaku ravna nema.
(Fanfare. Odlaze.)

SCENA PETA

Invernes. Makbetov zamak.

(Ulazi LEDI MAKBET, čitajući pismo.)

LEDI MAKBET. „Srele su me na dan pobede; i potpuno sam se uverio da one u tom pogledu svojim znanjem nadmašuju ljudsko znanje. Kad sam goreo od želje da nastavim s pitanjima, one se pretvoriše u vazduh i iščezoše u njemu. I dok sam stajao još zapanjen od čuda, došli su kraljevi izaslanici koji me pozdraviše uzvikom: „Živeo, tane od Kodora!"; a baš tim zvanjem su me malo pre toga pozdravile i ove proročice i dostavile mi ono što ima potom da dođe, pozdravivši me sa: „Živeo zanavek, potonji kralju!" Smatrao sam za dobro da ti ovo poverim, najdraži sadruže u mojoj veličini, da ne bi bila lišena zaslužene radosti, ako bi ostala neobaveštena o tome kakva ti je veličina namenjena. Privij to srcu i zbogom."

Glamis si ti, i Kodor; a i ono
Što ti je narečeno bićeš. Ali ja se
Prirode tvoje bojim; prepuna je
Mleka dobrote čovečanske da bi
Najprečim putem udarila. Ti
Za veličinom čezneš, častoljublja
Ima u tebi: ali nemaš one
Rđavštine što treba da ga prati.
Ono što želiš dušom svom, ti to
Želiš k'o svetac; hteo bi da plaćaš
U zdravom novcu, a ovamo dobit

Hteo bi nepravednu. Tebi da je
Nekoga što će da ti, veliki
Glamise moj, dovikne: „Tako valja
Da činiš ako želiš to da imaš“;
Da imaš to što većma strahuješ
Da isposluješ, no što bi u duši
Želeo da se to ne isposluje.
Požuri amo da ti ja u sluh
Nalijem svoga duha, da iz tebe
Čvrstinom svoga jezika izagnam
Sve ono što ti preči put do zlatnog
Obruča onog koji su ti sudba
I natprirodne sile, reklo bi se,
Namenile da krunišu te njim.
(Ulazi JEDAN GLASNIK)
Kakve su vesti?
GLASNIK. Kralj večeras stiže.
LEDI MAK BET. Što buncaš? Nije ' tvoj gospodar s njim;
A on bi, da je tako, poslao
Poruku da se pripreme izvrše.
GLASNIK. Dozvol'te, kažem istinu: naš tan
Ide ovamo; isposlao je
Mog druga jednog hitno, ali ovaj,
Zadihan smrtno, jedva je što više
Mog'o da kaže osim poruke.
LEDI MAK BET. Podvorite ga; krupne vesti nosi.
(GLASNIK odlazi.)
I gavranov je promukao grak
Kojim prispeće kobno Dankanovo
Pod zamka moga krov navešćuje.
O, dođite, vi duhovi, što pravac
Mislima ubilačkim dajete,
Pa mene pola moga lišite
I svirepošću najstrašnijom svu me
Od glave pa do pete ispuniti;
Grubošću krv mi zgusnite, i svaki
Prolaz i pristup kajanju zatvor'te,
Da ne bi smer moj grozni uzdrimala
Čovečnost pokajničkim pohodama,
Il' izvršenje mir s njim sklopilo.
Na moja ženska prsa hodite,
Pa mleko moje sišite k'o žuč,
Ubistva prislužnici, vi što negde
Iščekujete u nevidljivom

Suštastvu svom da bude priroda
Oskvrnavljena. Mrkla noći, dođi,
Pa dim pakleni najcrnji ogrni,
Da nož moj oštri ranu ne spazi
Koji nanese, niti da se nebo
Kroz pomrčine testo promoli
I vikne: „Stani, stani!”

(Ulazi MAKBET)

Veliki

Glamise! Vrli Kodore! Još veći
Od toga dvoga onim potonjim
Što glasi: „neka živi zanavek!”
Redovi tvoji uzneli su mene
Iz sadašnjosti ove tupave,
Pa u trenutku ovom sadanjem
Osećam već budućnost.

MAKBET. Najdraža,
Večeras Dankan dolazi.

LEDI MAKBET. A kada
Smera da ode?

MAKBET. Još koliko sutra,
Kako je rek'o.

LEDI MAKBET. O, ne sagledalo
Nikada sunce ovo sutra!
Na vašem licu, k'o u knjizi kakvoj,
Čudne se stvari čitaju, moj tane.

Da obmanete svet, vi uzmite
I sami izgled sveta: nosite
Srdačnu dobrodošlicu na usni,
U oku i na ruci: gledajte
K'o cvet bezazlen, al' pod ovim vidom

Budite zmija. Toga namernika
Zbrinuti valja; na me svalite
Golemu brigu tu za noćas, pa će
Naredni dan naš svaki, svaka noć
Da budu samo vladanje i moć.

MAKBET. Govorićemo još o tom.

LEDI MAKBET. Sa tvoga
Lica vedrina sama neka zrači;
Menjati boju, bojati se znači.
Sve drugo meni prepusti.
(Odlaze.)

SCENA ŠESTA

Invernes. Pred zamkom.

(Oboe i baklje. Ulaze DANKAN, MALKOM, DONALBEJN, BANKO, LENOKS, MAKDAF, ROS, ENGAS i SVITA.)

DANKAN. Ugodno leži ovaj zamak: vazduh,
Prijetan, lak, ulaguje se prosto
Čulima našim umirenim.

BANKO. Lasta,
Taj letnji gost i hramova stanovnik,
Time što ovaj ovde kraj za svoje
Prebivalište izbra omiljeno,
Dokazuje da ovde neba dah
Primamljiv miris ima: nema tu
Pervaza, nili nastrešnice, niti
Potpornja ili ugla pogodnog
A da pod njima nije okačila
Ptičica ova svoju posteljicu
I ljujku porodiljsku: gde se ona
Plodi i bavi najvećma, tu vazduh,
Primetio sam, blagosti je pun.

(Ulazi LEDI MAK BET)

DANKAN. Domaćice nam evo cenjene!
Ukazivana ljubav katkada
I teret nama bude, al' zahvalnost
Odajemo joj kao ljubaznosti.
Ovim vam. nauk dajem kako da se
Molite Bogu da nam trud vaš plati
I zahvali nam što vam smetamo.

LEDI MAK BET. Usluge naše sve, ma bila svaka
I posebice dvoguba, a onda
Udvostručena, uboge bi bile
I bile mršav trud, u poređenju
S obilnim onim častima dubokim
Kojima dom naš vaše veličanstvo
Obasulo je. Samo Svevišnjem
Možemo da se molimo za vas,
Što ste nas, nakon tol'kih ranijih,
I počastima novim pretrpali.

DANKAN. A gde je tan od Kodora? Za njim

Žestoko mi smo grabili u stopu,
S namerom da mu budemo konačar;
Al' on je dobar jahač, a duboka
Njegova ljubav, ništa manje oštra
Od mamuze mu, pripomogla mu je
Da pre nas doma stigne. Mi smo, lepa
Domaćice, vaš gost za noćas.

LEDI MAKBET. Svak

Koji vam služi zna da sebe sama
I svakog svog i sve što ima vama
Duguje samo i da račun ima,
Kad god zatraži uzvišenost vaša,
Da vam polaže i da vaše vraća.

DANKAN. Dajte mi ruku; mom domaćinu
Odvedite me; drag mi je veoma,
I naklonjeni bićemo mu vazda.
Domaćice, dozvolite.

(Izlaze.)

SCENA SEDMA

Invernes. Odaja u zamku.

(Oboe i buktinje. Ulazi NADGLEDNIK TRPEZE i prolazi preko pozornice,
a za njim SLUGE sa jelima i priborom. Potom ulazi MAKBET)

MAKBET. Da se i svrši kad se izvrši,
Dobro bi bilo da se to što pre
Izvrši onda. Kada bi ubistvo
Sve posledice sabralo u rarežu,
A ishodom i uspeh zakvačilo,
Tako da sam taj udar bude sve
Čega je bilo, a i svemu kraj,
Baš tu, na tome sprudu vremena,
Na tom plićaku njegovom — tad život
Pregoreo bih zagrobni. Al' nama
Vazda se ovde sudi već kod svakog
Slučaja takvog, pa se nauk krvav
Kojemu druge ucimo, tek primljen,
Vraća da kinji svog izumitelja:
Pravica ruke nepodmitljive
Sopstvenoj našoj usni prinosi
Sadržaj čaše zatrovane naše.

Dvostruko jamstvo ima ovde on:
Ja sam mu, prvo, podanik i rođak,
A oboje se protivi tom činu;
A potom, ja bih, k'o domaćin njegov,
Valjalo da pred njegovim ubicom
Na domu svome vrata zabravim,
A ne da nož na njega tržem sam.
Sem toga, svoju vlast je tako krotko
Vršio Dankan taj i bio tako
U velikome pozivu svom čist,
Da bi vrline njegove, k'o višnji
Anđeli, koji svak po jerihonsku
Trubu umesto jezika u svojim
Ustima ima, trubile do neba
Optužbu protiv ovog nečuveno,
Bezbožno grešnog njegovog smaknuća;
A sažaljenje, kao kakvo nago,
Tek rođeno detešce, što je korak
Pružilo kroz oluju, il' k'o kakav
Heruvim koji na nevidljivim
Skorotečama jaše vazdušnim,
U svačije bi oči pirilo
Jezivi ovaj čin, dok pljuskom suza
Ne bi taj vetar bio ugašen.
Ja nemam druge ostruge da smer moj
Mamuza, osim svog vlastoljublja,
Koje, u sedlo htevši da se vine,
Preskače sam taj smer i survava se
Na drugu stranu.
(Ulazi LEDI MAK BET)
LEDI MAK BET. Nu! Šta ima novo?
On je bezmalo već dovečerao.
Što iz dvorane odoste?
MAK BET. Je ' za me
Pitao on?
LEDI MAK BET. Zar ne znate da jeste?
MAK BET. S tim dalje ići nećemo. — On meni
Koliko danas odao je čast;
Ljudi od svake ruke stekli su
O meni zlatno mišljenje, a ono
Podržano će biti najnovijim
Njihovim pohvalama, pa i neće
Odstraniti se tako brzo.
LEDI MAK BET. Jesu l'

Pijane bile vaše nade kad ste
Njima se oružali? jesu ' otad
Spavale, pa se sad probudile
Da, tako blede sve i sve zelene,
Upiru sada pogled svoj u ono
U šta su pogled upirale pre
S tol'ko vedrine? Takvom ću i tvoju
Ljubav da cenim odsad. Strah te zar
Da i na delu i u srčanosti
Budeš onakav isti kakav beše
Kad se u tebe želja zametala?
I zar ćeš ono da priželjkuješ
Što ceniš kao ukras svom životu,
A da u svojim očima sopstvenim
K'o kukavica živiš, puštajući
Da tvoje: „Ne smem!“ dvori tvoje: „Bih!“
K'o ona mačka kukavna iz priče?
MAKBET. Molim te, ćuti! Smemja ono sve
Što dolikuje čoveku; ko sme
Više od toga, nije čovek.
LEDI MAKBET. Kakva
Nagna vas onda zver da pothvat taj
Dostavljate mi? Imajuć za ovo
Smelosti onda, vi ste čovek bili,
Pa biste čovek bili još i više,
Kad biste bili više no što beste.
Tada ni čas ni mesto nisu bili
Pogodni, pa ste hteli oboje
Da podesite; sad se oni stekli
Sami od sebe, a podesivši se,
Zaglavili su vas i razdesili.
Dojila decu ja sam, te i znam
Kako se nežno voli dojence;
Pa ipak ja bih, još dok mu se oci
Na mene smeše, bradavicu svoju
Iz bezubih mu desni otrgla
I prosula mu mozak, da sam se
Zaklela tako k'o što se na ovo
Zakleste vi.
MAKBET. Al' ako ne uspemo?
LEDI MAKBET. Da ne uspemo! Samo ti odvažnost
Do potpunoga stepena zategni,
Pa promašiti nećemo. Kad Dankan
Zaspao bude, a na ovo njega

I putovanja napornoga dan
Nagnaće i te kako, ja ću tad
Dva komornika njegova toliko
Da svladam vinom i napicima
Otrovnog dejstva, da će njihovo
Pamćenje, ova straža našeg mozga,
Biti tek dim, a skrinjica u kojoj
Suđenje njino obitava biće
Rešeto tek, pa kada, k'o mrtvaci,
Ležali budu tako opijeni,
Uspavani k'o svinje, šta tad mi
Nećemo moći da uradimo
Dankanu straže lišenom? I šta li
Nećemo moći tad da svalimo
Na pijanu mu stražu, koja će
Imati svu krivicu da ponese
Za ovo naše gromadno umorstvo.
MAKBET. Rađaj mi samo sinove; jer drugo
Osim muškarce duh tvoj neustrašiv
Ne može ni da ovaploćuje.
A ako ona dva spavača, što su
Sa njim u sobi, krvlju umrljamo
I noževima njinim sopstvenim
Poslužimo se, primiće se, je li?
Kako su oni to izvršili?
LEDI MAK BET. Ko bi i smeo drukče to da primi,
Kada nadamo kukati iz glasa
I udarimo zapomagati
Što njega nema?
MAKBET. Sabrao sam se,
I svaku žilu svoju zategao
Za strašni čin taj. Okolinu svoju
Ismejmo svojim vedrim izgledom:
Pritvornim licem neka skrijem ja
Ono što srce pritvorno mi zna.
(Izlaze.)

DRUGI ČIN

SCENA PRVA

Invernes. Dvorište u zamku.

(Ulaze BANKO i FLINS, sa SLUGOM koji rtosi buktinju pred njim.)

BANKO. Koje je doba noći, momče?

FLINS. Zaš'o je Mesec; nisam čuo sat.

BANKO. A on u ponoć zalazi.

FLINS. I više

Držim da ima, gospodaru.

BANKO. Na,

Pridrži mač moj. — Štedi se na nebu;

Pogašene su tamo sveće sve. —

Drži i ovo. — Legla je na mene

Olovno teška potreba za snom;

A sve se nešto opirem da spavam. —

O, sile samilosne, sputajte

U meni misli grešne kojima

Na volju pušta priroda u snu. —

Dodaj mi mač moj. — Ko je?

(Ulazi MAK BET, a s njim i SLUGA s buktinjom.)

MAK BET. Prijatelj.

BANKO. Šta! ne spavate još, gospodine?

Kralj je već leg'o: iznimno je bio

Pri dobroj volji i darežljivo

Oprostio se s vašom poslugom.

Dijamant ovaj vašoj supruzi,

Domaćici veoma gostoprimnoj,

Uputio je, pa se povukao

Razdragan vrlo.

MAK BET. Volju svoju mi,

Budući nepripravni, stavili smo

U službu oskudici, inače bi

Ova po svome vršljala.

BANKO. Vanredno

Bilo je sve. — Na san su meni došle

Tri proročice one prošlu noć:

Donekle su vam istinu prorekle.

MAK BET. Ne mislim ja na to: no mogli bismo

Bude li zgode, da progovorimo

Koju o poslu tome, ako vi

Čas naznačite.

BANKO. Kad je vama drago.

MAK BET. Ako kod toga složite se sa mnom,

To će vam časti da donese.

BANKO. Gde se
Ne krnji moja čast u nastojanju
Da svoje Časti umnožim, i gde sam
Kadar da budem srcem otvoren,
A besprekora dužnošću, tu savet
Prihvatiti sam voljan.
MAKBET. Utoliko,
Prijatan odmor.
BANKO. Hvala; želim to,
Gospodine, i vama.
(Izlaze BANKO i FLINS)
MAKBET. Gospodi reci: kad mi piće spravi,
Neka zazvoni. Idi, pa poćini.
(SLUGA odlazi.)
Da li to noć pred sobom vidim ja,
Okrenut drćkom prema šaci mojoj?
Daj da te šćepam! Nemam te, a ipak
Vidim te neprestance. Pa zar nisi,
Privide kobni, i opipljiv ti,
K'o što si vidljiv oku? Ili si
Tek noć u mašti, toboć-tvorevina,
Iz vrućićava mozga ponikla?
A vidiš se opipljiv k'o i ovaj
Što sad ga potrćem.
Vodiš me putem kojim kretoh već,
Orućje uprav' takvo imao sam
Da upotrebim. Il' se s vidom moćim
Ostala moja ćula šćegaju,
Il' vredi on koliko ona sva.
Vidim te neprestano, a na tvom
Sećivu i na drćci kapi krvi
Kojih ne beće pre. Al' toga nije:
To se tek samo tako privića
Krvavi ovaj posao mom vidu.
Nad polovinom sveta priroda
Izgleda sada kao umrla,
A san, za zastor skriven, morom more
Opaki snovi; sada ćarobnjaštvo
Hekati bleđoj ćrtve prinosi,
A sablasno ubistvo, probućeno
Straćarom svojim, vukom, 'sto na svojoj
Zavija straći, korakom se mućkim
Tarkvinski krupnim i sladostrasnim,

Svom cilju šunja kao duh. O, čvrsta
I postojana zemljo, korak moj,
Ma kud da krene, prečuj, kako ne bi
Ni same stene izbrbljale kud ću.
Te grozu s ovog skinule trenutka
Koja mu sada tako pristaje.
Dok ovde pretim ja, on živi tamo:
Za dela žar sve reči led su samo.
(Zazvoni zvono.)
Idem, i stvar će izvršena biti;
Zvono me zove. Ti ga, Dankane,
Prečuj, jer ovo pogrebno je zvono:
U raj il' pak'o poziva te ono.

SCENA DRUGA

Na istom mestu.

(Ulazi LEDI MAKBET)

LEDI MAKBET. Što napi njih, to mene osokoli,
Što utuli ih, mene razbukta.
Počuj! Mir, tiše!
To sova, zvonar kobni, svoje strašno:
„Laku noć!" kriknu. — Sad on posluje:
Kroz otvorena vrata čujem kako
Pretovarena pićem posluga
Ismeva svoju dužnost hrkanjem.
Začinila sam njine pehare
Tako da smrt i priroda o njih
Preganjaju se da li da požive
Ili da umru.
MAKBET (spolja). Ko je tamo? Hej!
LEDI MAKBET. Strahujem, avaj! da su se iz sna
Prenuli oni, pa da nije stvar
Ni izvedena. Delo nas u propast
Ne vodi, nego pokušaj. — Da čujem. —
Pripravila sam njine noževe,
Morao ih je naći. — Sama bih
Izvela bila to da nije bio
U snu mom ocu sličan. — Muže moj!

(Ulazi MAKBET)

MAKBET. Izvršio sam. — Ne ču ' neki šum?

LEDI MAKBET. Čuh sove krik i zriku popaca.

Ne reče ' ti što?

MAKBET. Kad?

LEDI MAKBET. Sad.

MAKBET. Kada slazih?

LEDI MAKBET. Da.

MAKBET. Oslušni!

Ko se u drugoj sobi nalazi?

LEDI MAKBET. Donalbejn.

MAKBET. Grozno ovo izgleda.

LEDI MAKBET. Glupo je reći: grozno izgleda.

MAKBET. Jedan se u snu nasmeja, a jedan

Viknu: „Ubistvo!“, te uzbudiše

Ovako jedan drugog: stajao sam

I slušao ih; no, međutim, oni

Pomoliše se Bogu, pa se opet

Snu predadoše.

LEDI MAKBET. Dvojica je njih

Ležalo tamo.

MAKBET. „Smiluj nam se, Bože“,

Prozbori jedan; drugi reče: „Amin“,

Kao da vide mene s rukama

Dželatskim ovim. Strah njin slušajući,

Ja nisam bio kadar reći „amin“,

Kad začuh njino: „Smiluj nam se, Bože.“

LEDI MAKBET. Ne uzimaj to tako srcu.

MAKBET. Ali

Što nisam „amin“ mogao da kažem?

Preka je meni pomoć Božja bila,

A „amin“ mi je zastalo u grlu.

LEDI MAKBET. Ne smeju takva dela da se sude

Na ovaj način; sišli bismo s uma.

MAKBET. K'o da je neki orio se glas:

„Spavati više nećeš, Makbet je

Ubio san“, to nevinašce san,

San koji briga splet razmršuje,

Koji je svakom danu smrt i konac,

U kojem trud svoj zamor okupa,

A duša melem nađe ranama,

San, što je drugo korito i sliv

Prirodi moćnoj, san, tu poglavitu

Đakoniju na trpezi života.

LEDI MAKBET. Šta hoćete da kažete?

MAKBET. Po celoj
Razlegalo se kući neprestance:
„Spavati više nećeš. Glamis je
Ubio san, pa zato Kodor sna
Imati neće. Makbet više neće
Imati sna.”

LEDI MAKBET. A ko je vikao?
O, vrsni tane, plemenita vaša
Snaga je olabavila, kad stvari
Sudite kao kakav umobolnik.
Idite, vode uzmite, pa s ruku
Sperite gadno svedočanstvo to.
Noževe ove što ste poneli?
Treba da leže tamo: idite,
Odnosite ih, pa namastite
Zaspale sluge krvlju.

MAKBET. Tamo ja
Ne idem više: strah me i da mislim
Na ono što uradih; a da to
Još jednom vidim, ne usuđujem se.
LEDI MAKBET. Malodušniče! Daj te noževe!
Onaj ko spava, ili ko je mrtav,
Samo je slika; jedino se deca
Naslikanoga boje đavola.
Krvari ' još on, namazaću ja
Slugama lice krvlju, da krivica
Na njih za ovo padne.
(Izlazi. Čuje se kako neko lupa.)

MAKBET. Ko to lupa?
Kako l' je sa mnom, kad od svakog šušnja
Prebledim sav? I kakve su mi ruke!
Ha! dotle će me ruke te dovesti
Da mi iz duplja oči iskoče.
Hoće ' s tih ruku sprati ovu krv
Neptunov sav okean neizmerni?
Ne, pre će bojom krvi ruka ta
Bezbrojna mora sva da oboji,
Pa ne zelena, već crvena sva
Da budu ona.

(Vraća se LEDI MAKBET)

LEDI MAKBET. Obojene su moje ruke sad
Kao i vaše, al' da tako belo
(Napolju lupanje.)

Srce mi bude stidim se. — To neko,
Čujem, na južnu lupa kapiju;
Haj'te u sobu; delo to sa nas
Opraće malo vode, pa će ono
Biti tad tako lako. Postojanost
Otkazala je vaša. (Napolju lupanje) Opet lupa.
Spavaćicu navuc'te. U' nas može
Navesti slučaj da se otkrije
Kako smo bdeli. Ne zadubljujte se
U misli tako kukavno.
MAKBET. Bolje da ne znam za se no da znam
To što učinih. (Lupanje napolju) Dankana probudi
Tom svojom lupom! Kamo to da možeš!
(Izlaze.)
SCENA TREĆA

Na istom mestu.

(Spolja lupanje. Izlazi VRATAR)

VRATAR. Taj, bogami, baš lupa, nema šta! Ko bi bio vratar
na kapiji pakla taj bi se naokretao ključa. (Lupanje napolju.)
Tup, tup, tup! Ko li je to, tako mu Belzebuba? To mora
da je neki arendator koji se obesio kad je bilo na pomolu
izobilje: dolaziš u pravi čas; samo će ti trebati poviše ubrusa;
ovde će biti zbog toga znoja na pretek. (Lupanje napolju.)
Tup, tup! Ko je to, tako mu imena onog drugog đavola?
Duše mi, to će biti neki od onih dvoličnjaka koji dvosmi-
slicama vuku zakon za nos i koji bi se zakleli i na ovaj i na
onaj tas protiv onog drugog tasa; koji su počinili do-
voljno krivokletstava u božje ime, samo nisu mogli da izdvo-
liče da se udenu u nebo: O! uđi, dvoličnjače! (Lupanje
napolju.) Tup, tup, tup! Ko je to tamo? Vere mi, to je neki
engleski krojač dospeo ovamo zato što je zdipio neke fran-
cuske čakšire: uđite, krojaču; ovde ćete moći da napržite
svoju gusku. (Lupanje napolju.) Tup, tup; nikad da umukne!
Ko je? Samo ovo je mesto prehladno za pakao. Dosta mi
je tog đavoljeg vratarenja tu: rekao bih da sam od svakog
esnafa pustio ponekog koji putem zasađenim ružama stupa
u neugasivi oganj. (Lupanje napolju.) Sad,sad; imajte obzira
prema kapidžiji, molim vas. (Otvora kapiju.)
(Ulaze MAKDAF i LENOKS)
MAKDAF. Legoste l' tako kasno, prijatelju,

kad spite lako kasno?

VRATAR. Vere mi, gospodine, bančili smo do drugih petlova;
a piće, gospodine, jako podstiče tri stvari.

MAKDAF. Koje to tri stvari podstiče iznimno?

VRATAR. Pa, gospodine, crvenilo na nosu, spavanje i mokrenje.

Pohotljivost ono, gospodine, i podstiče i suzbija; podstiče
želju, ali preči njeno izvršenje. Te se može reći da poveća
količina pića igra prema pohotljivosti ulogu dvoličnjaka;
i stvara je i uništava je; i podstrekava je i sprečava je; i
podbada je i obeshrabruje; i učvršćava i olabavljuje; jednom
reči, dvoličnjački naslaže san na nju, pa kad je tako nagna
da slaže, složi je u postelju i kidne.

MAKDAF. Rekao bih da je prošle noći i tebe ono nagnalo
te si slagao.

VRATAR. Jeste, gošpodine, slagao sam ga sve u gušu: i zato
što se ono tu lepo slagalo, lepo sam mu se i odužio za sla-
ganje; pa sam se, čini mi se — budući da sam bio prekrepak
za njega, iako mi je ono u nekoliko mahova zavitalo noge
uvis — poduhvatio da ga izbacim napolje.

MAKDAF. Je ' ti gospcdar već na nogama?

(Ulazi MAKBET)

Probudila ga lupa; dolazi.

LENOKS. Dobro vam jutro, vrsni gospodaru.

MAKBET. I vama obadvojici.

MAKDAF. Je ' kralj

Ustao, vrsni tane?

MAKBET. Nije još.

MAKDAF. Naredio mi da ga zorom budim:

Okasnio sam skoro.

MAKBET. Ja ću k njemu

Da vas odvedem.

MAKDAF. Znam da vas veseli

Taj trud; al' trud je.

MAKBET. Posao drag za trud je isceljenje.

Ovde je ulaz.

MAKDAF. Biću slobodan.

Da ga pozovem: takav mi je nalog.

(Odlazi.)

LENOKS. Ide l' kralj danas?

MAKBET. Ide: odluku je

Doneo takvu.

LENOKS. Divljalo je noćas:

Na konačištu našem dimnjake je

Oluja poobarala; a, vele,

U vazduhu se čulo cviljenje,
Samrtni krici čudni, piedskazanja,
Strahobnim glasom izrečena, da su,
U zao čas naš, baš u povelju
Požari grozni, metežna slučenja.
Vascelu dugu noć je kukala
Zlosluta ptica; neki kažu čak
Kako je zemlju tresla groznica.
MAKBET. Surova noć je bila.
LENOKS. Ne pamtim
U svom životu kratkom nešto slično.
(Vraća se MAKDAF)
MAKDAF. O! grozno! grozno! grozno! Reč je slaba
Da kaže, um da pojmi!
LENOKS.
MAKBET. } Šta je bilo?
MAKDAF. Zbilo se remek-delo pustošenja!
Hram je gospodnji miropomazani
Razvalilo ubistvo svetogrdno,
Pa zdanju otud život ukralo.
MAKBET. Kako ste rekli? život?
LENOKS. Mislite ' time kralja?
MAKDAF. Uputite se odaji, pa očni
Vid svoj Gorgonom novom spržite:
Ne tražite da pričam; vidite,
Pa zbor'te sami.
(Izlaze MAKBET i LENOKS.;
Na noge! Ustajte!
Uzbunu zvon'te! Izdaja! Umorstvo!
Malkome, ustaj! Banko! Donalbejne!
Stres'te paperje svoga sna, tu sliku
Glumljene smrti, pa u suštu smrt
Uprite oči! Diž'te, dižite se!
Pa pogledajte obraz gromadni
Strašnoga suda! Banko! Malkome!
Ustajte k'o iz groba svog, pa kren'te
K'o aveti da očima sopstvenim
Vidite užas! Zvon'te uzbunu!
(Čuju se zvona na uzbunu.)
(Vraća se LEDI MAKBET)
LEDI MAKBET. Šta ima, zbor'te,
Te tako grozna truba poziva
Na zbor spavače ovog doma? Zbor'te!
MAKDAF. Nije za vas da čujete što ja,

Gospođo nežna, mog'o bih da kažem;
Ubistveno bi to za žensko uho
Već svojim zvukom bilo.
(Ulazi BANKO)
Banko! Banko!
Umoriše nam kralja gospodara!
LEDI MAK BET. Jao i avaj! Šta! u našem domu?
BANKO. Svirepo odveć, ma gde bilo. Ja te,
Makdafe dobri, molim, reč poreci:
Kaži da nije tako.
(Vračaju se MAK BET i LENOKS)
MAK BET. Da sam umro
Čas jedan samo pre tog udesa
Moji bi dani bili blaženi;
Jer od trenutka ovog ničeg nema
Na ovom smrtnom svetu dostojnog,
Sve su tek trice; umrla je slava
I blagorodstvo, vino životno
Istočilo se, ostade još samo
Streš da se njime bačva ova hvasta.
(Ulaze MALKOM i DONALBEJN)
DONALBEJN. Šta je to izgubljeno?
MAK BET. Vi, a još
Ne znate to: zaustavljen je tok
Kladencu vaše krvi, istočniku
I glavi njenoj; presah'no je sami
Izvor sa kpg je tekla.
MAKDAF. Ubili su
Kraljevskog vašeg oca.
MALKOLM. O, a ko?
LENOKS. Izgleda oni što u odaji
Sa njim su blli: krvlju su im svima
Lica i ruke bili umrljani;
A isto tako njini noževi,
Koje na njinim uzglavljima mi smo
Neizbrisane našli: buljili su
Unezvereno; niko život svoj
Poverio im ne bi.
MAK BET. O, sad se kajepi što sam, razjaren,
Posekao ih.
MAKDAF. Što ih posekoste?
MAK BET, Ko može biti mudar i zapanjen,
Pribran i besan, privržen i hladan
U isto vreme? Niko. Razum moj,

Toga pipavka, pretekla je plahost
Žestoke moje ljubavi. Tu leži
Dankan po čijoj srebrnastoj koži
Vrvce se zlatne krvi protkale,
A rane zjape, k'o da je probijen
Prolaz u bivstvovanje, da bi ušlo
U njega pustošenje; tu ubice
U boju svog zanata umočeni,
Sa noževima što su bezočno
U krv ogrezli: ko tu da se svlada,
Ako za ljubav srca ima on
I hrabrosti u srcu svom da ovu
Ispolji ljubav?

LEDI MAK BET. O, pomozite mi
Da se udaljim.

MAK DAF. Gospođi pritec'te.

MALKOM (tiho DONALBEJNU) Što mi za zub'ma jezik da držimo,
Kad se ta stvar ponajpre tiče nas?

DONALBEJN (tiho MALKOMU). Šta da se kaže tu,
Gde može naša kob, u prosvrdlanu
Rupu skrivena, svaki čas da rupi
I da nas ščepa. Hajdmo odavde:

Još nisu suze naše pripravljene.

MALKOM (tiho DONALBEJNU). Nit' zamah ima da se prolomi
Jad naš golemi.

BANKO. Gospođu podvor'te.

(Iznose LEDI MAK BET)

A kada svoju nejaku golotu
Zaodenemo, jer joj izloženost
Nanosi vreda, sakupićemo se
Da čin taj grozno krvav ispitamo
Do svih tančina. Bojazni i sumnje
Potresaju nas: ja se nalazim
U božjoj ruci velikoj i odsad
Imam da vodim borbu protivu
Podmuklih umišljaja izdajničkih
I zlokovarnih.

MAK DAF. A i ja.

SVI. I svi.

MAK BET. Hajdete da se muški pripravno
Sad odmah u dvorani okupimo.

SVI. Tako je.

(Izlaze SVI sem MALKOMA i DONALBEJNA)

MALKOM. Šta ste vi odlučili?

Veru ne smemo da im poklonimo:
Nedoživljenu tugu k'o od šale
Pritvornost glumi. Ja u Englesku
Smeram da pođem.

DONALBEJN. Ja u Irsku. Biće
Bezbednije za jednog i za drugog
Ako nam sudbe odvojene budu:
Bili ma gde, u osmehu će ljudi
Nositi nož; ukol'ko krvlju bliži,
Utol'ko krvožedniji.

MALKOM. Smrtonosna je strela hitnuta,
No metu stigla nije, pa je bolje
Za spas naš da se sklonimo sa mete.
Na konje, stoga; nemojte da srca
Raznežujemo uzimajuć zbogom,
Nego na put što brže: zakonita
Krađa je kad se otud iskradaš
Gde milosti se ne možeš da nadaš.
(Izlaze.)

SCENA ČETVRTA

Na istom mestu. Van zamka.

(Ulaze ROS i JEDAN STARAC)

STARAC. Ja sedamdeset leta dobro pamtim;
U tome snopu dana video sam
I stvari čudne i trenutke strašne;
Al' prema ovoj noći surovij
Tričarija je sve što videh pre.

ROS. O, dobri oče! eno gde i nebo,
K'o da ga srde ljudska dela, preti
Krvavim svojim pozorjem: po času
Sada je dan, a putujuću onu
Svetiljku ipak guši mrkla noć:
Preteže ' noć to, il' se stidi dan
Te tama zemlji lice pokopava
Baš kad bi svetlost živa trebalo
Da ga celiva?

STARAC. To je neprirodno

Baš k'o i ovo što se zbi. U prošli
Utorak jednog sokola, što gordo
Šestario je na visinama,
Ugrabila je sova mišarka
I zaklala ga.

ROS. Konji Dankanovi —
Vrlo je čudno to, al' istinito —
Konji koliko lepi, tol'ko brzi
I pravi uzor svoje pasmine,
Pomamili se, pa provalili
Svoj obor i odjurili, povrgnuv
Poslušnost svoju, kao da su hteli
Ljudskome rodu rat da objave.

STARAC. Grizli se, vele, međusobno.

ROS. Jesu;
Zapanjen bejah gledajući to.
Makdafa vrlog evo.

(Ulazi MAKDAF)

Kako sad,
Gospodine, na svetu teku stvari?

MAKDAF. Zar ne vidite?

ROS. . Da ' se zna ko svrši
To delo više nego krvavo?

MAKDAF. Pa oni koje Makbet poseče.

ROS. Avaj! a kakvom nadahu se dobru
Od toga posla?

MAKDAF. Plaćeni su bili.

Kraljeva oba sina, Donalbejn
I Malkom, krišom pobegli su, što ih
Pod sumnju baca da su vinovnici.

ROS. Sve opet nešto protivprirodno!

Jalovo vlastoljublje, ti života
Vlastitog svoga gutaš sokove!

Makbetu kruna pripašće zacelo.

MAKDAF. Već je narečen on i otišao
U Skon da bude miropomazan.

ROS. A gde je leš Dankanov?

MAKDAF. Odneli su

U Kolmkil njega;
U hranilište sveto gde su preci
Njegovi sahranjeni i gde kosti
Njihove leže.

ROS. Hoćete ' u Skon?

MAKDAF. Rođače, ne; u Fajt ja idem.

ROS. Dobro;
A ja ću tamo.
MAKDAF. Nu, nek dadne Bog
Da obavljene kako valja stvari
Vidite tamo. Zbogom ostajte!
I ne bilo da tešnja nama bude
Dolama ova nova noli stara.
Starino, zbogom.
STARAC. Neka vas prati božji blagoslov;
I svakog ko u dobro zlo pretvara,
A dušmanima prijateljem stvara.
(Izlaze.)
TREĆI ČIN

SCENA PRVA

Fores. Odaja u palati

(Ulaži BANKO)

BANKO. Eto ti: kralj si, Kodor, Glamis, sve,
Po obećanju veštica; i strah me
Da čiste ruke nemaš u tom poslu;
Al' je rečeno da potomstvu tvom
Ostati neće to, već da ću koren
I otac biti kraljevima ja.
Rekoše ' one istinu — a njenog
Proroštva reč se, Makbete, na tebi
Obistinila — zašto istinitost,
Kod tebe proverena, ne. bi takvom
Pokazala se i u proročanstvu
Odnosno. mene, te i nadama
Nadojila me? — Ali mir! ne dalje.
(Trube. Ulazi MAK BET kao kralj; LEDI MAK BET kao kraljica; LENOKS,
ROS, VELMOŽE, DAME i PRATNJA.)
MAK BET. Evo nam glavnog gosta.
LEDI MAK BET. Da je na nj
Zaboravljeno, tad bi zjapila
Prazninom naša svečanost golema,
I bilo neprikladno sve.
MAK BET. Večeras svečan pir priređujemo,

Pa molim da i vi, gospodine,
Prisustvujete.

BANKO. Kako uzvišenost
Naloži vaša, s kojom su zavek
U nerazdrešiv vezale me čvor
Dužnosti moje.

MAKBET. Vi na put po podne
Krećete, je li?

BANKO. Jeste, dobri kralju.

MAKBET. Inače bismo tokom današnjeg
Većanja dobre savete u vas
Zatražili, jer oni ozbiljni
I probitačni vazda behu — ali
Do sutra ćemo sačekati. Je li
Daleko kuda idete?

BANKO. Toliko, gospodaru, kol'ko je
Potrebno da se razmak vremenski
Namiri od sad pa do večere.
Ako li konj moj najbrže što može
Ne bude iš'o, moraću od noći
Čas ili dva da pozajmim.

MAKBET. Naš pir
Da propustili niste nipošto.

BANKO. Ne gospodaru, neću.

MAKBET. U Irsku, čusmo, i u Englesku
Bratanci naši krvavi su pošli,
Ne priznajući svoje svirepo
Oceubistvo, nego čudnim nekim
Izmišljanjima uši puneći
Slušaocima; no, o tome sutra,
Kad nas i drugi pos'o državni
Na okup zove. Konju svom potec'te;
Zbogom do vašeg povratka večeras.
Ide li Flins sa vama?

BANKO. Ide, dobri
Moj gospodaru: već je krajnji čas.

MAKBET. Želim da budu brzi vaši konji
I krepka hoda, te vas ovim ja
Plećima njinim preporučujem.
Zbogom.

(Izlazi BANKO.)

Vremenom svojim nek' raspolaže
Svaki do sedam podnoć; a i mi,
Da bi nam društvo dobrodošlije

I slađe bilo, nasamo ćemo
Do večere da budemo; a dotle
Bog nek' je s vama.
(Izlaze svi sem MAKBETA i JEDNOG PRATIOCA)
Priko, jednu reč.
Čekaju ' oni ljudi?
PRATILAC. Za kapijom su dvorskom, gospodaru.
MAKBET. Dovedite ih k nama. (PRATILAC ode.) Biti što si,
To nije ništa; nego bezbedno
Biti što jesi. Dubok koren ima
Naš strah od Banka, a u kraljevskom
Njegovom biću gospodari to
Što strah uliva; sme on da se drzne
Na krupne stvari; a sem neustrašne
Naravi svoje, poseduje on
I razum koji hrabrost njegovu
Upućuje da dela oprezno.
Ne zadaje mi svojim bićem strah
Niko sem njega: duh moj hranitelj
Klone pred njim onako kako, vele,
Pred Cezarom je duh Antonijev
Gubio snagu. On je suđaje
Izbrusio kad one prvi put
Mene k'o kralja pozdraviše, pa je
Tražio da se obrate i njemu;
A tada one njemu, proročki,
Nazdravile su kao istočniku
Kraljevske loze. Meni su na glavu
Stavile krunu besplodnu, u pest mi
Metnule jalov skiptar, da odatle
Iščupa njega ruka loze tuđe,
A ne da njega nasledi moj sin.
Ako je tako, ja sam za potomke
Bankove dušu prljao; za njih sam
Dankana plemenitog ubio;
Samo za njih; i usuo sam žuč
U pehar mira svog, i biser večni
Prodao svoj krvniku roda ljudskog
Da njih zakraljim, da ustoličim
Bankovu krv na presto kraljevski.
Bolje mi tad na belegu, sudbino,
Iziđi da se gonimo do krvi!
Ko je to tamo?
(Vraća se PRATILAC sa DVOJICOM UBICA)

Stan'te iza vrata
I tamo stojte dok vas ne pozovem.
(PRATILAC ode.)
Da l' ono juče razgovarismo?
PRVI UBICA. Juče, po vašoj milosti.
MAKBET. Pa, dakle:
Proceniste li ono što vam rekoh?
On vas je, to da znate, on vas je
Kinjio ono pre, a mi, na kojeg
Bacaste sumnju, nevini smo bili.
Sastanka prošlog ja sam to valjano
Objasnio vam, dokaze vam dao:
Na koji način beste nasukani,
Na kakve muke stavljeni, i kakvim
Oruđem to je izvođeno, ko je
Njim rukovao, a i drugo sve
Što bi i kakvoj zakržljaloj duši
I biću s malo zdravog suđenja
Kazalo: „To je delo Bankovo.”
PRVI UBICA. Saopštili ste.
MAKBET. Jesam; pa sam onda
Produžio sa onim što je predmet
Sastanka ovog drugog. Mislite li
Da je u našoj prirodi strpljenje
Nadmoćno baš toliko, da ste kadri
Pustiti da i dalje tako ide?
Jeste l' toliko zatucani da se
Za dobrog tog čoveka i za rod mu
Molite Bogu, kad je on do rake
Teškom vas rukom dognao, a vaše
Do prosjačkog štapa doveo?
PRVI UBICA. Ljudi smo, gospodaru.
MAKBET. Jest, na listi
Pišu vas kao ljude. Ime psa
Vučjak i dog, i pudlica i hrt,
Rundov i ovčar, mops i ogar nose:
Na rang-listi se oni razlikuju
Po tome koji brz je, koji spor,
Koji je oštra njuha, koji lovac,
Već prema tome kom je kakav dar
Priroda dobra opredelila;
Po čemu onda svaki osobitu
Oznaku svoju dobija na spisku
Na kojem svi se vode kao psi:

Tako i ljudi. Ako, dakle, niste
Po srčanosti poslednji na spisku,
Recite: pa ću ja na srce vama
Da stavim pos'o koji će, izveden,
Da skloni s puta dušmanina vašeg,
A vas da sveže s našom ljubavlju
I srcem našim, pa životu našem
Da vrati zdravlje načeto, a ono
Krepko bi bilo kad bi umro on.
DRUGI UBICA. Ja sam od onih, kralju, koje su
Vetrovi zli i ćuške ovog sveta
Toliko ostrvili, da nimalo
Ne hajem što za inat svetu činim.
PRVI UBICA. A ja od onih koji su toliko
Nesrećom izmoždjeni, a sudbinom
Toliko izmrcvareni, da život
Na svaku kocku staviću, te njega
Il' da poboljšam ili ga se lišim.
MAKBET. Da vam je Banko neprijatelj bio
Obojica to znate.
DRUGI UBICA. Znamo to,
Moj gospodaru.
MAKBET. A i meni je;
I to toliko krvavo da svaki
Tren bitisanja njegovog u srž
Života mog se ubada: i mada
S vidika svog oduvati ga mogu
Vizira otvorena, putem vlasti,
I mogu svoju volju da navedem
K'o opravdanje, ipak ne smem to
Zbog prijatelja nekih zajedničkih
Čiju naklonost gubiti ne želim,
Već moram i da žalim onoga
Kojeg oborih; sa tog razloga
I salećem vas da mi pomognete,
Prikrivajući pos'o taj pred svetom
Iz raznih važnih razloga.
DRUGI UBICA. Što vi
Naložite nam, kralju, svršićemo.
PRVI UBICA. I život ćemo —
MAKBET. Srčanost iz vaših
Čita se lica. Najdalje za sat
Izvestiću vas gde da stanete,
Uputiti vas kad, u kom trenutku

Za zasedu će biti najbolje;
Jer noćas mora to da se izvede,
A podalje od dvora; no na umu
Imajte to da tražim da na mene
Ne padne senka: s njim — da ne bi bila
Stvar polovična pa nas obrukala —
Da deli kob tog mračnog časa mora
I sin mu Flins, što prati ga na putu,
A čije odstranjenje isto tako
Bitno je k'o i očevo za mene.
Odlučite se ponaosob. Opet
Do vas ću doći.
DRUGI UBICA. Rešili smo se,
Moj gospodaru.
MAKBET. Pozvaću vas odmah;
Napolju pričekajte.
(Izlaze UBICE)
Rešeno je:
Leti ti duša, Banko: ima ' doći
Na nebo, tamo noćas će još poći.
(Odlazi.)
SCENA DRUGA

Na istom mestu. Druga odaja u dvoru.

(Ulaze LEDI MAK BET i JEDAN SLUGA)

LEDI MAK BET. Je ' otišao Banko s dvora?
SLUGA. Gospođo, jest; al' vraća se večeras.
LEDI MAK BET. Poruč'te kralju da bih želela
Da udeli mi reč-dve razgovora.
SLUGA. Gospođo, hoću. (Odlazi)
LEDI MAK BET. Gubiš sve, a ništa
Dobio nisi, stečeš li što želiš,
A žud ne smiriš; gde se ne veseliš
Kad uništavaš, bolje ti je biti
Sam ono što si preg'o uništiti.
(Ulazi MAK BET)
Pa, gospodaru! što se samite,
S fantazijama tmurnim drugujući,
Gosteći misli što bi trebalo
Da su već mrtve k'o i predmet njin?
Niko na ono čemu leka nema

Ne obzire se: što je bilo — bilo.
MAKBET. Zmiju smo samo okrznuli, nismo
Ubili nju: zaceliće i biće
Ponovo ono što je, pa će našem
Nejakom gnevu pređašnji njen zub
Da preti opet. Al' nek' vasseljena
U prah se zdrobi, neka propadnu
Obadva sveta pre no budemo
U strahu hleb svoj jeli, pre no bude
Kinjen naš san tim strašnim snovima
Koji nas obnoć tresu. Bolje nam je
Da s pokojnikom onim budemo
Koga u pokoj poslasmo da pokoj
Nademo sebi, no izbezumljeni
Bez predaha na ovim mukama
Duševnim da se nalazimo. Dankan
U grobu leži; nakon grozničavog
Života, on sad slatko spi; izdajstvo
Obavilo je ono najgore
I on je sada miran; čelik, otrov,
Domaća mržnja, spoljne ratne pretnje
Ne tiču ga se više.
LEDI MAKBET. Hajdemo;
Mrgodni lik razvedrite, o mili
Moj gospodaru; vesela i bistra
Pogleda noćas goste dočekajte.
MAKBET. Ljubavi, hoću; budite i vi,
Molim vas, takvi. Pažnju osobitu
ukaž'te Banku; jezikom i okom
Pokažite mu da ga izdvajate;
Još se pod nama ljulja,
Te moramo da peremo svoj obraz
Rekama takvog ulagivanja
I da činimo da nam lica budu
Za srca obrazina, te da tako
Skrijemo šta su ona u suštini.
LEDI MAKBET. Okanite se toga.
MAKBET. Srce mi je,
O ženo draga, puno škorpiona.
Banko, ti znaš, i njegov Flins još žive.
LEDI MAKBET. Al' tapija od prirode im data
Večita nije.
MAKBET. To je uteha;
Udarcima su dostupni; pa zato

Vesela budi. Pre no slepi miš
Svog samostanskog leta se naleti,
Pre no na poziv mračne Hekate,
Uz sneni zuj kroz vazduh kružeći,
Jelenak krila tvrdo oklopljenih
Večernje bude dozvonjavao
Dremljivom, mnogobrojnom zvonjavom,
Zbiće se delo strašna dometa
I zamašnosti.
LEDI MAK BET. Šta će se to zbiti?
MAK BET. Ne prljaj, mila, dušu tim saznanjem,
Pre nego što te ishod oveseli.
Žmirava noći, dođi i zaklopi
Samilosnoga dana oko blago,
Pa zbriši, u komade pocepaj
Krvavom rukom, a nevidljivom,
Golemu moju menicu sa koje
Bledim i bledim. Trne dan; već čavka
Leti u šumu punu vrana;
Mezimce dana tromi dremež stiže,
Jatake mrklog mraka pljačka diže.
Čudi te moja reč; no pamti to:
Jača od posla zlog što počeo zlo:
Hajd sa mnom, zato, molim te.
(Odlaze.)

SGENA TREĆA

Na istom mestu. Park sa drumom koji vodi prema dvoru.

(Ulaze TROJICA UBICA)

PRVI UBICA. Ma ko ti reče da nam dođeš?

TREĆI UBICA. Makbet.

DRUGI UBICA. Ne treba na nj da sumnjamo, jer tačno

Označio je nalog naš i šta nam

Činiti valja.

PRVI UBICA. Onda se pridruži.

Odsjajem dana zapad još svetluca.

Ko je na putu okasnio taj

Svoj korak ubrzava, da se krčme

Što pre dočepa; skoro će naići
I onaj što ga vrebamo.
TREĆI UBICA. Oslušni!
Ja čujem topot.
BANKO (spolja). Amo buktinju!
DRUGI UBICA. Pa to je on; sve druge zvanice
Već su na dvoru.
PRVI UBICA. Zaobilaze
Njihovi konji.
TREĆI UBICA. Da, otprilike
Za jednu milju. On pak obično,
K'o što i svi to čine, ide peške
Odavde pa do dvorske kapije.
DRUGI UBICA. Buktinja!
TREĆI UBICA. To je on!
PRVI UBICA. Pripremite se.
(Ulaze BANKO i FLINS, sa buktinjom.)
BANKO. Padaće kiša noćas.
PRVI UBICA. Neka padne.
(Nasrnu na BANKA)
BANKO. Izdajstvo! Beži, Flinse dragi, beži!
Bar me osveti. Beži! O, da hulje! (Umre.)
(FLINS pobegne.)
TREĆI UBICA. Ko ugasi to baklju?
PRVI UBICA. Pa zar nije
Trebalo tako?
TREĆI UBICA. Samo jedan tu
Na zemlji leži; pobeg'o je sin.
DRUGI UBICA. Propustili smo bolju polovinu
Svojega posla.
PRVI UBICA. Nu, pa hajdemo
Da izvestimo šta smo svršili.
(Odlaze.)

SCENA ČETVRTA

Na istom mestu. Svečana sala u dvoru.

(Pripremljeno je za gozbu. Ulaze MAK BET, LEDI MAK BET, ROS, LE-
NOKS, VELMOŽE, SVITA)

MAKBET. Vi znate rang svoj; sedite; i da ste
Jednom zasvagda dobrodošli.

VELMOŽE. Hvala

Vašem veličanstvu.

MAKBET. Mi ćemo

I sami da se pomešamo s društvom

Kao domaćin skromni.

Domaćica će naša zauzeti

Prestolje svoje, a zatražićemo

U pravi čas od nje da pozdravi

Zvanice naše dobrodošlicom.

LEDI MAK BET. Nju vi umesto mene, gospodaru,

Svim našim prijateljima izruč'te,

Jer su mi od sveg srca dobrodošli.

(PRVI UBICA pojavi se na vmtima.)

MAKBET. Pogle, zahvalnost njina srdačna

Predusreće te; podjednake su

Obadve strane: mesto uzeću

Tu u sredini: obilno veselje

Neka poteče; odmah ćemo svi

Po pehar krugom cele trpeze

Da popijemo. (Priđe vratima.) Krv ti je na licu.

UBICA. Bankova tad je.

MAKBET. Bolje na tebi da je no u njemu.

Je l' poslan kuda treba?

UBICA. Presekao sam mu gušu, gospodaru;

To sam toliko svršio za njega.

MAKBET. Najbolji koljač ti si; no je dobar

I ko sa Flinsom tako postupi;

Ako si ti taj, tebi ravna nema.

UBICA. Kraljevski dobri gospodaru moj,

Utekao je Flins.

MAKBET. Onda će da se vrati napad moj;

A izvrsno se osećao bejah,

Beh zdrav k'o kremen, kao stena čvrst,

Slobodan kao vazduh iznad nas,

I sveprisutan kao on; a sad sam

Ograđen, stisnut i utamničen,

Sindžirom tvrdim vezan s krljama

Sumnje i straha. — AF sa Bankom je

Uređeno zacelo?

UBICA. Jest, zacelo,

Moj gospodaru dobri: uređen je

U jarku s dva'est rana otvorenih

Na svojoj glavi; a ponajmanja je
Smrtna za živi stvor.

MAKBET. Na tom ti hvala.

Matora zmija pručila se: zmijče
Što je uteklo i što vremenom,
Verno svom soju, otrov će da luči,
Ujedati zasada neće. — Idi;
A sutra ćemo razgovarati.

O tome opet.

(Odlazi UBICA)

LEDI MAKBET. Vi nam nedovoljno
Bodrite goste, kraljevski moj muže;
Kad gosta češće ne uveravate
Da ga od srca gostite, tad gozba
Izgleda kao plaćena; svoj ručak —
Najslađi ručak, a u drugih kad smo,
Začin je ručku ljubazncst; bez toga
Tašto bi bilo skupljanje.

MAKBET. O, mili

Moj podsetniče! Dakle: slatko jeli
I prijatno vam bilo, a na zdravlje
Jedno i drugo!

LENOKS. Bi ' izvolela

Da sedne vaša uzvišenost?

(Ulazi DUH BANKOV i seda na Makbetovo mesto.)

MAKBET. Ovde

Pod našim krovom dika naše zemlje
Bila bi sva sad, da je tu i naš
Ljubazni Banko; kojem bismo većma
Voleli da prebacimo što nije
Dovoljno pažljiv, no da ga zbog kakvog
Udesa zloga žalimo.

ROS. Reč svoju

Ukaljao je, gospodaru, on
Odsustvom svojim. Biste li nas svojom
Kraljevskom družbom počastvovali,
Uzvišenosti?

MAKBET. Sto je popunjen.

LENOKS. Tu ima jedno prazno mesto još.

MAKBET. Gde?

LENOKS. Ovde, moj dobri gospodaru. Šta je
Uzbudilo vas, vaše veličanstvo?

MAKBET. Ko je od vas to izveo?

VELMOŽE. A šta,

Moj gospodam?

MAKBET. Ne možeš da kažeš

Da je to moje delo: ne odmahuj

Krvavom kosom prema meni.

ROS. Na noge, brže; pozlilo je kralju.

LEDI MAK BET. Sedite, vrsni prijatelji: muž moj

Češće je takav, takav od malena:

Uzmite svoja mesta, molim vas;

Napad je samo trenutak; za časak

Biće mu opet dobro. Svratite '

I odveć pažnju na nj, uvrediće ga,

I njegovo će zlo da se poveća:

Jedite, na nj se i ne osvrćite.

Jeste li čovek?

MAKBET. Da, i čovek koji

Smelosti ima da u ono gleda

Od čega sam bi đavo bledeo.

LEDI MAK BET. Divne li stvari! To je puka slika

Vašega straha; to je isti onaj

Nož-privid koji, kako rekoste,

Dankanu vas je vodio. — O, to

Trzanje, ove provale iz vas —

Pravome strahu tek na izgled nalik —

To bi uz kakvu gatku pristajalo,

Koju po zimi, pokraj ognjišta,

Uz svedočenje svoje bakice

Kazuje kakva žena. — Stidite se!

Što vam se lice krivi? Sve u svemu,

Gledate samo stolicu.

MAKBET. Onamo gledaj! Gle! ta pogledaj!

Nu, šta velite? — Marim ja! Kad znaš

Da klimaš glavom, daj i glas od sebe.

Ako se oni koje pogrebosmo

Iz raka i grobova vraćaju,

Tad jastrebova čeljusti nek' budu

Grobišta naša.

(DUH iščezne.)

LEDI MAK BET. Šta! od bezumlja

U ženu ste se preobrela suštu?

MAKBET. Ne bio gde sam, video sam ga.

LEDI MAK BET. Pfuj, stid vas bilo!

MAKBET. I u staro vreme,

I pre se krv prolivala, dok nije

Čovečnim uređenjem pročišćeno

Ustrojstvo ljudsko; pa i potom su
Ubistva izvođena, da je bilo
Strašno i čuti: bilo je to doba
U kom bi čovek, kad mu mozak prospu,
Umro, pa mir; al' sada ustaju
S dvadeset smrtnih rana uvrh glave,
Pa nas sa naših jure stolica;
Čudnije to je no ubistvo takvo.
LEDI MAK BET. Vi svojim vrlim prijateljima
Nedostajete, vrsni gospodaru.
MAK BET. Ja smetnuh to sa uma. Neka vas
Ne čudi ovo sa mnom, prijatelji
Zaslužni moji; čudnu slabost imam,
Koja i nije bogzna šta za one
Koji me znaju. Haj'te sad, za ljubav
I zdravlje sviju; a i sešću. Dajte
Vina ovamo; pehar mi prevrš'te,
Svima za stolom napiću na radost,
A i svom dragom prijatelju Banku
Kojeg međ nama nema; kamo da je
Ovde i on! U zdravlje njegovo!
U zdravlje svih! I svako dobro svima!
VELMOŽE. Vama na službi, a od boga zdravlje!
(Vraća se DUH)
MAK BET. Odatle beži! S očiju mi idi!
Neka te zemlja skrije! Kostii tvoje
Nemaju srži, krv je tvoja hladna;
Te oči koje upireš u mene
Ugašene su.
LEDI MAK BET. Svetla gospodo,
Uzмите to k'o nešto obično:
A takvo to i jeste; jedino nam
U ovaj mađ užitak ometa.
MAK BET. Što čovek sme, ja smem:
Dođi k'o čupav ruski medved, dođi
K'o oklopljeni nosorog, il' kao
Hirkanski tigar; svaki lik sem ovog
Uzmi na sebe, i zadrhtati
Neće mišići moji čelični:
Ili oživi, pa me mačem čikni
Na kakvom pustom polju; ako tad
U srce moje useli se strah,
Reci mi da sam ženska bebica!
Gubi se, senko užasna! Odstupi,

Nestvarna nakarado ti! (DUH iščezne) E, tako;
Sad, kad te nema, sad sam opet čovek.
Spokojno samo, molim, sedite.
LEDI MAKBET. Rastrojstvom svojim tim zadivljujućim
Omeli ste nam vedro zabavljanje,
Poremetili tok veselja sav.
MAKBET. Može li da se zbude tako što,
A da proleti iznad naših glava
K'o letnji oblak i ne prisili nas
Da mu se čudom začudimo? Ja sam,
Sudeći prema svojim svojstvima,
Zapanjen sav i smeten pomišlju
Da ste vi kadri takva viđenja
Da posmatrate a da zadržite
Na obrazima rumen prirodnu,
Dok obraz moj od straha sav pobeli.
ROS. Moj gospodaru, kakva viđenja?
LEDI MAKBET. Molim vas, ne govor'te; sve će gore
Biti tad s njim; od pitanja pobesni.
Svima odjednom laku noć. Po činu
Nemojte ići, nego svi odjednom.
LENOKS. Pa laku noć, a bog nek' bolje zdravlje
Njegovom veličanstvu podari.
LEDI MAKBET. Od svega srca svima laku noć.
(Odlaze VELMOŽE i SVITA)
MAKBET. To ište krv; krv, vele, traži krv:
Bivalo već je da se stene krenu,
Bivalo i da zbori drveće,
I da se preko svraka, preko Čavki
I gavranova veze proreknu
I pronađe se i otkriven bude
Ubica najskriveniji. — Koliko
U noć smo zašli?
LEDI MAKBET. Noć se s danom bori;
Bezmalo da se izjednačuju.
MAKBET. Šta kažeš na to što je odbio
Makdaf naš moćni poziv?
LEDI MAKBET. Jeste ' njega
Po kome, gospodaru, pozvali?
MAKBET. Slučajno čuh to; ali pozvaću ga:
Nema nijednog, da mu ja u domu
Ne držim slugu plaćenog. Još sutra —
I to već zorom — do proročica
Poći ću: valja više da mi kažu;

Jer sad me kopka da i najgore
Najgorim putem saznam. Nema sredstva
Kojeg se neću prihvatiti ako
Korist mi nudi. Ja sam i onako
U krv toliko ogrez'o da svako
Uzmicanje je zalud: baš nimalo
Ne bi mi, da sad stanem, lakše palo,
No da produžim dalje. Navire
U glavu, pa put šake nadire
Čudno štošta; i ima da se svrši
Pre nego što se provera izvrši.
LEDI MAK BET. Nedostaje ti ono što je balzam
Prirodi ljudskoj: san.
MAK BET. Na počin, dakle!
U obmane se čudne splićem stoga
Što je to za me prvi strah, na koga
Svići se valja: mladi smo na delu.
(Odlaze.)
SCENA PETA

Pusta poljana.

(Gromovi. Ulaze TRI VEŠTICE i susreću se s HEKATOM.)

PRVA VEŠTICA. Mrgodite se nešto, Hekato.
HEKATA. Kako i ne bih, vi babuskare,
Bezočne, drske preko svake mere!
Kako ste smele da se izbrbljate
I tajne sudnje Makbetu odate;
A ja, što sva zlodejstva zakuvavam
I mađijanja vaša usmeravam,
Ja da se ne pozovem da pokažem
Svoj udeo u tome i dokažem
Veštine naše? Što je gore zlo,
Onaj za koga svršile ste to
Čovek je prgav, zlobe pun, bandoglav,
I kada zadre, on ne trpi oglav,
Nego po svome nadire i gre
Put svoga cilja, a put vašeg ne.
Da popravite smesta to, i da mi
U aheronskoj nađete se jami
Sutra u osvit, gde ćete me sresti:
Tamo će doći on da se izvesti

Šta mu se piše: korita priprem'te,
Vradžbine sve i bajalice sprem'te,
I drugo sve što treba. Ja uzlećem
Da noćas kobno vratilo nakrećem:
Zamašne stvari pre no ponoć rupi
Svršiti treba: krupna kap se kupi
Na Mesečevom rogu; pre no tlu
Sruči se, ja ću uhititi nju:
A kad volšebna mađija u dah
Nju preobradi, ona će taj mah
Privida roj iz sebe da izluči,
Te kad na njega varkama se sruči,
Zavrteće se mozak njemu, staće
Da bocka kob, da smrt ismeva, pa će
Toliko nade njegove da buknu,
Da razlog, strah i čovečnost umuknu;
Jer najveći je dušmanin čoveku,
Kao što znate, pouzdanje. — Neku
Javku ja čujem: gle! moj duh maleni!
S oblaka tamnog znake daje meni.
(Ode.)
PRVA VEŠTICA. Pregnimo, sad će ona da se vrati.
(Odlaze.)

SCENA ŠESTA

Fores. Odaja u dvoru.

(Ulaze LENOKS i još JEDAN VELMOŽA)

LENOKS. Što rekoh pre, podstaklo vam je misli,
Pa ih sad dalje razvijajte; samo
Ispilile se, velim, čudne stvari.
Za plemenitim Dankanom je Makbet
Proliv'o suze; ali, jest što jest,
Onaj je bio mrtav: jezdio je
Prekasno Banko neustrašivi,
Kojega, k'o što, ako vam je drago,
Možete reći, ubi Flins, jer Flins
Pobeže tad: ne putuj preveć kasno.
Ko ne bi pomislio kako je

To čudovišno bilo što su Malkom
I Donalbejn svog vrsnog oca smakli?
Pakleno delo! Kol'ko li je Makbet
Ucveljen bio! Nije li on smesta
U pobožnome besu ona dva
Rastrg'o krivca što su robovali
Piću i snu? Zar nije plemenit
Bio taj čin? A bio je i mudar;
Jer koje živo ljudsko srce ne bi
Planulo čuvši kako ljudi ti
Poriču delo? Te je tako on
Vodio, velim, mudro sve; i držim
Da bi već, kad bi on pod ključem svojim
Sinove Dankanove imao —
A daće bog da neće — vid'li oni
Šta znači oca ubiti; a to bi
Video već i Flins. Al' jednu manje!
Jer je zbog reči svojih otvorenih,
A i zbog toga, čujem, što na gozbu
Tiraninovu nije doš'o, pao
U nemilost i Makdaf. Da li znate,
Gospodine, gde boravi on sad?
VELMOŽA. Dankanov sin, kom prava nasledna
Uskratio je ovaj tiranin,
Živi na dvoru engleskom, gde njega
Prihvatio je Edvard pobožni
S naklonošću tolikom da mu nije
Visoko uvaženje okrnjeno
Nenaklonjenom sudbom nikoliko.
Tamo je Makdaf pošao da moli
Svetoga kralja da podgovori
Nortamberlanda, a i ratobornog
Sajvarda da mu u pomoć priteku:
Te da sa njinom pomoću — ukol'ko
I onaj gore poduhvatu tome
Blagoslov bude dao — mognemo
Ponovo svojim trpezama jela,
A noćnom snu svom mir da pribavimo;
Da obede i gozbe svoje noža
Oslobodimo krvavog; da smemo
Odanost svoju da iskazujemo
I prihvatamo časti slobodno;
Čega smo sveg do suza sada željni.
I kosnula se kralja vest o tome

Do tol'ke mere, da je preduzeo
Pripreme ratne.
LENOKS. Je ' po Makdafa
Poslao bio on?
VELMOŽA. Dabome; al' je
Na posve jasno: „Ne, gospodine,
Ne idem ja" — okrenuo mu leđa
Smrknuti glasnik s jednim ciglim „Hm!"
K'o da je hteo reći: „Biće vam
Trenutka žao kad ste naprtili
Odgovor taj na mene."
LENOKS. Nek' bi to
Opomena mu bila da se drži
Podalje kol'ko god to razum traži.
I nek' bi neki sveti anđeo
Do engleskoga dvora prnuo
I dostavio, pre no on i stigne,
Poruku koju tamo nosi, ne bi '
Povratio se blagoslov što pre
U ovu zemlju našu, koja pišti
Pod rukom šotoninom.
VELMOŽA. Šiljem s njim
Usrdne svoje molitve i ja.
(Odlaze.)
ČETVRTI ČIN

SCENA PRVA

Pećina. U sredini vri kazan.

(Gromovi. Ulaze TRI VEŠTICE)

PRVA VEŠTICA. Triput mačak mijauknu.
DRUGA VEŠTICA. Četir' puta ciknu jež.
TREĆA VEŠTICA. Zloduh kriknu: sad je čas.
PRVA VEŠTICA. Krugom kazan obigravaj,
Iznutrice u nj strpavaj
Zatrovane. Žabo, ti,
Što si dana tri'est tri
Ispod leden-stene snila
I u znoju otrov lila,

Prvo neka tebe vari
Začarani kazan stari.
SVE TRI. Nek' se tava prekuvava,
Ukrčkava, nabubrava.
DRUGA VEŠTICA. Šarke oko nek' se vari,
S barske zmiije režanj bari,
Pseći jezik, žablje kralje,
Sa slepoga miša malje,
Krilce sove, gujin žalac,
Krastavuše žabe palac,
I batačić gušterića,
Jezik-raklja od slepića —
Da se vraški-vraška tava
Uvračana zakuvava.
SVE TRI. Mek' se tava prekuvava.
Ukrčkava, nabubrava.
TREĆA VEŠTICA. Krljušt zmaja, zub od vuka,
Pa mumiju što je ruka
Veštičina proizvela,
Trbušinu zagladnela
Morskog psa, pa koren grki
Od bunike, što u mrki
Mrak je vađen; pupolj venje
Bran u samo pomračenje
Mesečevo; jetru koga
Jevrejina što na boga
Hulom huli, duša kleta;
Pa prstiće od deteta
Tek rođenog, što ga bila
Drolja-mati udavila,
Nos od nekog turskog starca,
Onda žuč od kakvog jarca,
Tatarina nekog usne,
Da se čorba bolje zgusne,
Iznutrice još od tigra,
Da nam kazan, presit, igra.
SVE TRI. Nek' se tava zakuvava,
Ukrčkava, nabubrava.
DRUGA VEŠTICA. Još majmunsku krv dodajte,
Pa za čini ne brigajte.
(Ulazi HEKATA.)
HEKATA. O! sjajno! svaka čast! A deo svoj
Dobiće svaka u raboti toj.
Sad pesmu oko kotla toga dajte,

K'o vile oko njega zaigrajte,
I činima mu sadržaj obajte.
(Muzika i pesma: „Duhovi crni.. ." itd.)
DRUGA VEŠTICA. Zasvrbe me palac: znači
Da se nešto zlo privlači.
Otvori se, bravo,
Ma lup'o đavo.
(Ulazi MAKBET)
MAKBET. Pa, ponoćnice, potajne i mračne,
Veštice vi, šta poslušete tu?
SVE. Posao koji nema imena.
MAKBET. U poslovanje to vas zaklinjem —
Ne pitajući kako ste do te
Veštine došle — odgovorite mi:
Ma orkan s lanca puštale da boj
Povede protiv hramova, ma vali,
Raspomamljeni, brod za brodom ždrali,
Ma mlado žito padalo, a šume
Sve polomljene bile, ma se kule
Na glave svojih rušile čuvara,
Ma piramide i palate čelom
Podnožje svoje ljubile, ma blago
Svih zametaka prirodnih skupa
U haosu se stropoštavalo
Sve dok i samo to razaranje
Ne onemoća — odgovorite mi
Na ono što vas budem pitao.
PRVA VEŠTICA. Govori.
DRUGA VEŠTICA. Pitaj.
TREĆA VEŠTICA. Odgovorićemo.
PRVA VEŠTICA. Da ' više voliš da od nas to čuješ,
Ili iz usta naših majstora?
MAKBET. Njih mi pozov'te; nek' se pokažu.
PRVA VEŠTICA. Kani krv od svinje što je
Devetoro dece svoje
Požderala. Sad, da plane,
Još u plamen da se kane
Kap od masti sastrugane
S omče što je omastio
Vrat ubičin.
SVE. Visok bio
Ili malen, ti se javi,
Pa se hitro sam objavi.
(Gromovi. Pojavi se glava u šlemu PRVE PRIKAZE)

MAKBET. Neznana moći, reci —

PRVA VEŠTICA. Ne govori.

On zna šta misliš: slušaj, a ne zbori.

PRVA PRIKAZA. Makbete, čuj! O! Makbete! O! čuj!

Makdaf ti preti više nego iko;

Tana od Fajta čuvaj se. Toliko.

(Potone.)

MAKBET. Bio ma ko, na opomeni hvala;

Potak'o ti si strah moj. Al' još nešto —

PRVA VEŠTICA. Naloge on ne trpi: evo drugog,

Moćnijeg nego prvi.

(Gromovi. DRUGA PRIKAZA, jedna krvava dečja glava.)

DRUGA PRIKAZA. Makbete, čuj! O! Makbete! O! čuj!

MAKBET. S tri uha da sam, trostruko bih sluš'o.

DRUGA PRIKAZA. Odlučan, krvav, neustrašiv budi;

Moć ljudsku prezri: tebi ne naudi

Niko kog žena rodi.

MAKBET. Pa živi onda, Makdafa! Šta imam

Da te se bojim. Ali dvogubo ću

Da osiguram što je sigurno,

I da od sudbe uzmem zalogu;

Živeti nećeš, da bih mogao

Da spavam i uprkos gromovima,

Pa bleđi strah u laž da uteram.

(Gromovi. TREĆA PRIKAZA, jedno krunisano dete sa stablom drveta u ruci.)

No šta je ovo što se javlja kao

Izdanak neki loze kraljevske

I ima na svom čelu detinjem

Obruč i vršak krune vladalačke?

SVE. Slušaj, no njemu ne upućuj reč.

TREĆA PRIKAZA. Srčan k'o lav i ohol budi ti.

Ne haj za mržnju, gnev i prevrat zli:

Dok uz visoke dansinejske stene

Birnajnska šuma velika ne krene,

Makbet pobeđen neće biti.

MAKBET. To

Dogoditi se nikad neće: Ko

Da krene šumu, drveću da da

Nalog da čupa korenje iz tla

S kojim je sraslo? Predskazanje divno!

Pa digni glavu, prevratništvo kivno,

Kad krene šuma birnamska, ne pre,

A naš će Makbet, nadvisivši sve,

Arendu dotle da uživa, koju
Darova njemu priroda, i svoju
Predaće dušu tek kad red i tok
Života samog odrede mu rok.
Ali mi srce svom žestinom bije
Da sazna jedno: rec'te — ako nije
Veština vaša neuka to reći —
Hoće li ikad Bankov porod steći
Nad krajevima ovim vlast?
SVE. Ne traži
Da saznaš sve.
MAKBET. Zahtevam da saznam:
Odbijete li, nek' prokletstvo večno
Padne na vas! Da saznam hoću! Zašto
Taj kazan tone? Kakva je to buka?
(Zvuci oboe.)
PRVA VEŠTICA. Objavite se!
DRUGA VEŠTICA. Objavite se!
TREĆA VEŠTICA. Objavite se!
SVE. Nek' vid mu vidi, jad mu srce pleni;
K'o seni dod'te, nestan'te k'o seni.
(Pojavi se OSAM KRALJEVA; poslednji sa ogledalom u ruci; BANKOV
DUH ide za njima.)
MAKBET. Odveć na Bankov ličiš duh; utoni!
Prži mi tvoja kruna zenice:
Ti, druga glavo, zlatom optočena,
Ličiš na prvu svojim vlasima:
Treća je slična onoj ispred nje.
Veštice gnusne! Što pokazujete
Očima mojim ovo? — Četvrti?
Zenice moje, ispadnite! Šta?
Misli li ova litija da traje
Do strašnog suda? Jedan još? Već sedmi!
Neću da gledam više. Al' i osmi
Pojavljuje se sa ogledalom
U kojem vidim mnoge druge još
Od kojih neki imaju u ruci
Jabuke dve i skiptar trostruki.
Prizora groznog! Vidim da je cela
Istina to; jer Banko se na mene,
Umrlljan krvlju, smeška, a na njih
Upire prstom k'o na svoje.
(Vizije nestane.)
Šta!

Pa je li to zacelo tako baš?

PRVA VEŠTICA. Baš tako: al' toliko što je

Zapanjen Makbet? Čarne svoje

Poslastice mu sada dajmo

I bodročću ga ojačajmo.

Odaće vazduh zvuk kad moje

Prospu se čini; vi pak svoje

Kolo starinsko, sejke, dajte,

Te kralju moćnom čast odajte,

Da se po duši on pohvali

Da smo mu poštu svu odali.

(Muzika. VEŠTICE igraju, a onda nestanu zajedno sa HEKTOROM)

MAKBET. Gde su? Otišle? Nek' u kalendaru

Taj kobni čas zanavek kao proklet

Zapisan bude! Ej, ti napolju,

Ulazi!

(Ulazi LENOKS)

LENOKS. Šta želite, milosti?

MAKBET. Vračare one jeste ' videli?

LENOKS. Ne, gospodaru.

MAKBET. Zar se mimoišle

Sa vama nisu?

LENOKS. Ne, zacelo nisu.

MAKBET. Okužen bio vazduh gde projezde!

I proklet svak ko njima verovao!

Konje u trku čuh; ko dođe to?

LENOKS. Dvojica ih je ili trojica,

I glas vam nose da u Englesku

Pobegao je Makdaf.

MAKBET. Pobegao!

LENOKS. Da, gospodaru dobri.

MAKBET. O, vreme, ti si grozne radnje moje

Preduhitrilo; nikada se smer,

Krilat za bekstvo, neće postići

Kad naporedo s njim ne ide čin;

Odsad će misli moje prvenac

Biti i moje ruke prvenac.

I sad baš, da bih činom krunisao

Pomisli svoje, nek' mi pomisao

Bude i čin: na prepad napašću

Makdafov zamak, zauzeću Fajf;

Oštrici noža ženu njegovu,

Njegovu decu predaću, i svaki

Zlosrećni stvor od loze njegove.

Nije to ludo hvastanje, o ne;
Imaće delo to da se uradi
Pre no se moja namera ohladi;
Tih vizija je meni dosta. — Gde su
Gospoda ta? Odvedite me k njima.
(Odlaze.)

SCENA DRUGA

Fajf. Makdafov zamak.

(Ulaze LEDI MAKDAF, njen SIN i ROS.)

LEDI MAKDAF. Skrivio šta je da iz zemlje beži?

ROS. Strpljenja samo, gospodo!

LEDI MAKDAF. Strpljenja

U njega bilo nije; bilo je

Ludo da beži: kad nas izdajnikom

Ne čini delo, strah nas čini tim.

ROS. Ne znate da ' je njegov postupak

Strah ili mudrost izazvala.

LEDI MAKDAF. Mudrost!

Da tamo otkle pobeg'o je sam

Ostavi ženu, decu, boravište

I sve što ima. On nas ne voli;

Osetljivosti prirodne je lišen;

Jer će i ptica najmajušnija,

I bedni carić, kad u gnezdju svom

Mladunce ima, sa sovuljagom

Da se ponese. Strah je njemu sve,

A ljubav ništa: mala je tu mudrost

Gde svaki razlog protivi se bekstvu.

ROS. Rođako moja najmilija, ja vas

Molim da samu sebe obuzdate.

A što se vašeg muža tiče, on je

Plemenit, uman, promišljen i zna

Odakle vetar duva. Više ja

Da kažem ne smem, ali su vremena

Surova kad smo izdajice mi,

A to ni sami ne znamo, kad šapat

O nečem što nas plaši prihvatamo,

A ne znamo od čega se bojimo,
Nego nas divlje more nosi, baca
Tamo i amo. Opraštam se s vama:
Eto me skoro opet. Kada što
Zacrni, ono ili se okonča,
Il' se na meru vrati pređašnju.
Neka vas prati božji blagoslov,
Rođako mila.

LEDI MAKDAF. I oca ima, i siroče je.

ROS. Ludo bi bilo zadržavati se:
Na vas bih mog'o neprijatnosti,
A nemilost na sebe da navučem.
Zato ću prosto zbogom da vam kažem.
(Ode.)

LEDI MAKDAF. Umro je, momče, otac vaš: i sad
Šta ćete? Kako ćete živeti?

SIN. K'o ptice, majko.

LEDI MAKDAF. Šta! od muva zar
I od crvića?

SIN. Hteo sam da kažem:
Od onog što se nađe, k'o i one.

LEDI MAKDAF. Siroto ptiče! Nimalo se ti
Ne bojiš niti mreže niti lepka,
Nit' klopke niti jame.

SIN. Pa što bih, majko? Pred sirote ptice
Tako se nešto i ne postavlja.
Živ je moj otac, rekli vi što rekli.

LEDI MAKDAF. Ne, nije živ: pa gde da oca nađeš?

SIN. A vi; gde vi da muža nađete?

LEDI MAKDAF. Mogu na bilo kojoj pijaci
Dvadeset da ih kupim.

SIN. Da ih onda
Prodajte opet kad ih kupite.

LEDI MAKDAF. Zbor ti je taman prema pameti;
A ipak uman, duše mi, za tebe.

SIN. Je li moj otac bio izdajnik, majko?

LEDI MAKDAF. Naravno da je bio.

SIN. A šta je to izdajnik?

LEDI MAKDAF. Pa, onaj koji se zakune, pa slaže.

SIN. A jesu li svi izdajnici koji čine tako?

LEDI MAKDAF. Svak koji tako uradi izdajnik je i mora da
bude obešen.

SIN. A moraju li da budu obešeni svi koji se zakunu, pa slažu?

LEDI MAKDAF. Svi odreda.

SIN. A ko mora da ih obesi?

LEDI MAKDAF. Pa, pošteni ljudi.

SIN. Onda su budale oni koji lažu a kunu se, jer tih što lažu a kunu se ima dovoljno da potuku poštene ljude i da ih povešaju.

LEDI MAKDAF. Nu, nek' ti bude bog na pomoći,
Majmunče jedno. Ali gde i kako
Da nađeš oca?

SIN. Da je on umro, vi biste plakali za njim; ako li ne, to bi onda bio dobar znak da ću ubrzo dobiti novog oca.

LEDI MAKDAF. Brbljivko moj, šta pričaš to!

(Ulazi JEDAN GLASNIK)

GLASNIK. Blagosloveni da ste, gospođo!

Nepoznat ja sam vama, ali ja

Znam vrlo dobro ko ste vi i šta ste.

Zebem da bliska preti vam opasnost;

Pa, ako vam na odmet nije savet

Prosta čoveka, tu ne ostajite;

Bežite sa svojim mališanom. To je

Ša moje strane, mislim, odveć grubo

Što vas ovako plašim; ali bi

Već nečovečnost bila ako bi vas

Što gore snašlo, a za vas je takva

Opasnost blizu. Nek' vas nebo štiti!

Ostati duže ne smem.

(Ode.)

LEDI MAKDAF. Kud da bežim?

Zlo ništa ne uradih. Ali sad se

Prisećam da sam na zemaljskom svetu,

Gde je zlodejstvo često pohvalno,

A gde u ludost opasnu se katkad

Računa dobro rađenje; pa zašto

Potržem, avaj, žensku odbranu,

Pa kažem kako ništa zlo ne tvorih?

(Ulaze UBICE)

Kakva su ovo lica?

UBICA. Gde vam se

Nalazi muž?

LEDI MAKDAF. Nadam se, ne na mestu toliko

Neposvećenom da bi mog'o njega

Neko k'o ti da nađe tamo.

UBICA. On je

Izdajnik.

SIN. Lažeš, huljo čupava.

UBICA. O, ti jajašce! Ikro izdajnička!

(Ubije ga.)

SIN. Ubi me, majko; bež'te, molim vas. (Umire)

(LEDI MAKDAF, uz krik „Ubistvo!“ pobjegne, a za njom se nadadu

UBICE)

SCENA TREĆA

Engleska. Pred kraljevom palatom.

(Ulaze MALKOM i MAKDAF.)

MALKOM. Usamljen kakav hlad da potražimo,

Da tamo setno srce isplačemo.

MAKDAF. Bolje da mača latimo se ljutog,

Pa da k'o ljudi svoja ugnjetena

Nasledna prava branimo: jer plač

Sve nove siročadi, zapevke

Udovica sve novih, lelek novi

Sa svakim novim danom šibaju

Nebo po licu, te sa njega odjek

Odječe k'o da Škotsku žali ono,

Pa slog po slog njen vapaj ponavlja.

MALKOM. Što poverujem to ću oplakati:

Što znam u to ću i da poverujem;

A što se daje popraviti to ću

I popraviti kada mi se čas

Povoljan pruži. Što mi rekoste,

To možda može biti. Tiran taj,

Od čijeg samog imena oprišta

Jezik u nas, za časnoga je bio

Nekada smatran: voleli ste vi

Njega veoma; on vas dirao

Dosada nije. Ja sam mlad, al' štošta

Pomoću mene mogli biste za nj

Da učinite; mudro je, pak, da se

Nevino kakvo, slabo, jedno jagnje

Žrtvuje, pa se odobrovolji

Bog neki gnevni.

MAKDAF. Nisam izdajnik.

MALKOM. A Makbet jeste. Može čestito

I dobro srce ispred vladarskog

Naloga i da ustukne. No, molim,

Oprostite mi; moje mišljenje

Izmeniti vas neće; anđeli će
Blistati vazda, mada pade onaj
Koji je bio najblistaviji;
I mada svaka neispravna stvar
Uzima na se čestitosti vid,
Čestitost ipak ima izgled čestit.
MAKDAF. Izgubih nade svoje.
MALKOM. Možda baš
Tamo gde sumnje svoje našao ja.
Što ste s toliko žurbe ostavili
Ženu i decu — podstrek taj dragocen,
Taj čvrsti čvor za ljubav — a da niste
Od njih ni zbogom uzeli? — Tu sumnju
Ne uzimajte, molim vas, k'o kakvo
Prljanje vaše časti, nego samo
K'o moju predostrožnost. Možete
Ispravni biti i te kako vi,
Ma šta da mislim ja.
MAKDAF. Sirota zemljo,
Krvvari, o, krvvari! Temelj svoj
Učvrsti, o tiranijo golema,
Jer se valjani ne usuđuju
Da ustavu ti stave! Nepravdama
Kljukaj se svojim: jamčevinu imaš
Na ovo pravo! Zbogom, visočanstvo:
Ja hulja takva, kakvom ti me ceniš,
Nikada ne bih bio ni za sva
Prostranstva što ih nagrabila pest
Onoga tiranina, ma mi dao
I sva bogatstva istoka u pride.
MALKOM. Nemojte biti na kraj srca. Nije
Isključiv povod tome što vam rekoh
Zebnja od vas. I ja sam mišljenja
Da zemlja naša kleca već pod jarmom,
Da roni suze i da krvvari,
Da svaki novi dan posekotine
Dodaje nove njenim ranama:
Sem toga, držim da će onamo
Mog prava radi mišice se dići;
A Engleska mi ovde hiljadama
Ratnika nudi velikodušno:
Ali unatoč svemu, ako li
I budem tome tiraninu stao
Nogom na glavu, il' je poneo

Na vrhu mača svoga, biće tad
Poroka više nego pre za moju
Sirotu zemlju, trpeće tad više,
Na više raznih načina no ikad
Od strane onog koji potom dođe.

MAKDAF. Ko bi to bio?

MALKOM. Mislim sebe sama,
U kojega je tol'ko poroka
Od svake ruke ucepljeno. Znam to:
Da bi, kad njini pupoljci napupe
I otvore se, crni Makbet tad
Izgled'o Čist i beo kao sneg,
Pa bi za jagnje njega smatrala
Sirota zemlja kad ga poredi
S opaćinama mojim bezgraničnim.
MAKDAF. Ne može ni međ' legionima
Strašnoga pakla da se nađe đavo
Toliko opak da bi Makbeta
Opaćinama nadmašio.

MALKOM. On je,
To sumnje nema, raspusan krvolok,
Pakostan, gramziv, potuljen, lažljivko,
Naprasit, veroloman, prenatučen
Svim porocima kojima uopšte
Ime se zna; al' nema, nema dna
Pohoti mojoj: žene vaše sve,
Sve kćeri, sve matrone, svekolike
Devojke vaše ne bi ispunile
Bezdani ambis moje požude,
A svaku branu koja bi pred prohtev
Isprečila se moj razvalila bi
Pohotnost moja: bolje je da vlada
I Makbet no ovakav jedan.

MAKDAF. Narav

Neobuzdano neuzdržljiva
Nasilništvo je; mnogi srećni presto
Sa nje pre roka upražnjen je bio,
S nje pao mnogi kralj. No ipak vi
Nemojte zepsti da se prihvatite
Onoga što je vaše: možete
U potaji, jer svet će da zažmuri
Na jedno oko, da zadovoljite
U punoj meri svoje sladostrašće,
A da pri svem tom izgledate hladni.

Voljnih je žena dovoljno u nas;
A niste takav kraguj baš ni vi
Da prožderete svekolike one
Što će se moćnom žrtvovati same,
Kad vide da je tome sklon.

MALKOM. Sem toga
Buja u mojoj krajnje naopako
Složenoj ćudi takva nezasitna
Gramzivost, da ću radi poseda,
Budem li kralj, da šiljem velmože
Na onaj svet, izgaraću od želje
Da uzmem jednom nakit, drugom dom:
Pa kol'ko više budem imao,
Tol'ko će više to, k'o začín kakav,
Glad da mi draži, pa ću nepravíčne
Kavge da kujem i zapcdevam
Sa odanima i s valjanima
I da ih rad imetka satire.

MAKDAF. Gramženje takvo dublje ponire,
Kprenje pušta većma opako
Od onog koje, letu podobna,
Pohota pušta; mač je ono bilo
Za pogubljene naše kraljeve;
AP ne brinite; dovoljno je Škotska
Bogata da imetkom vlastitim
Prohteve svoje zajazite; to se
Podneti može sve kad ravnotežu
Drže vrline druge.

MALKOM. Al' ja ih nemam: nemam ja vrlina
Što kralja krase: pravičnost, dobrotu,
Istinoljublje, umerenost, hrabrost,
Istrajnost, milosrđe, strpljivost,
Skromnost, pobožnost, rešenost, čvrstinu; —
Sve to ne marim, već do preobilja
U prestupima raznim jatakujem
I obavljam ih nacinima svima.
O, ne! da imam vlast, u pakao bih
Prosuo sloge mleko blagodetno,
Zaglušio bih mir i pokoj svetski,
Razorio bih svaku saglasnost
I sklad na zemlji toj.

MAKDAF. O, Škotska, Škotska!

MALKOM. Ako je takav podoban da vlada,
Recite; ja sam takav k'o što rekoh.

MAKDAF. Podoban! Ne, ni podoban da živi.
O, kad ćeš opet, jadni narode,
Kojega krvlju krunisani liran
Bespravno ugnjetava, kad ćeš opet
Da vidiš dane blagodeti svoje,
Kad samog sebe anatemiše
Izdanak čisti trona tvog i huli
Na lozu svoju. Sušti svetac-kralj
Vladarski ti je otac bio; ona
Koja te rodi, a na kolenima
Bila je više no na nogama,
Svakoga dana za života svog
Umirala je. Zbogom. Poroci
Kojima samog sebe teretiš
Iz Škotske su me prognali. O, tu je
Nadama mojim konac, srce moje.
MALKOM. Ta plemenita strastvenost, a nju
Čestitost rađa, sprala mi je s duše
Sva mračna podozrenja, Makdafe,
Pomiriv duh moj tvojom čestitošću
I odanošću. Mnogom takvom zamkom
Nastojao je da me podvlasti
Satanski Makbet, no od lakoverne
Brzopletosti zdravi razum moj
Spasavao me; al' nek između' tebe
I mene Višnji ravna: ja se sad
Zanavek tvojoj ruci predajem,
Poričem ono što sam rekao
Ružno o sebi, pa se, evo, kunem,
Da nemam onih poroka i mrlja
Koje pripisah sebi, jer su one
Prirodi mojoj tuđe. Ja i ne znam
Šta je to žena, nit' se krivo kleh,
Nit' mnogo žudim i za onim što je
Moje sopstveno, niti svoju reč
Prekrših ikad, nit' bih odao
Satanu samog đavolu, a volim
Istinu ništa manje nego život;
I prva moja laž je bila ovo
Što sad o sebi rekoh. Upravljajte
Mnome onakvim kakav stvarno jesam
Odsada ti i moja jedna zemlja,
Kud zbilja s deset tisuć' ratnika
Starina Sjuard, oružan do zuba,

Pre tvog prispeća krete. Tamo ćemo
Zajedno poći. Nek' bi dao bog
Pravičnoj našoj stvari uspeha
Onol'ko kol'ko naše pritužbe
Imaju mesta. Što začutaste?
MAKDAF. Toliko dobrodošlog i toliko
Nedobrodošlog u trenutku istom
Teško se miri.

MALKOM. Lepo; no više potom.

(Ulazi jedan DOKTOR.;

Hoće ' kralj

Izići, molim?

DOKTOR. Da, gospodine;

Gornila jedna bednika ga čeka

Rad isceljenja; bolest njihova

Prkosi svemu što pokušava

Moćna veština; ali kad ih on

Dotakne rukom, okrepe se smesta: '

Toliku svetost ruci njegovoj

Nebo je dalo.

MALKOM. Hvala, doktore.

(DOKTOR odlazi.)

MAKDAF. Kakvu to bolest ima on u vidu?

MALKOM. Nedugom nju nazivaju: i ja sam,

Otkad se bavim tu u Engleskoj,

Dobroga kralja često gledao

Kako to krajnje čudno delo vrši.

Kako od neba izmoli tu milost,

Jedino on će znati; ali on

Okuženike ove čudnovate,

Sve naduvane i u ranama,

Da ih je prosto žalost gledati,

Iscljuje i tamo gde od njih

Vidari dižu ruke: veša im

Nekakvu zlatnu paricu o vrat,

A pri tom čita svete molitve;

I blagoslov će isceljivanja

Naslednicima, vele, ostaviti.

Sem ove čudne moći ima on

I neba dar da zna da prorokuje,

A blagoslovi tol'ki, kojima je

Obasut njegov presto, govore

Da je na njemu puna milost božja.

MAKDAF. Gle, ko to ide?

MALKOM. Zemljak moj; no on je
Nepoznat meni.

(Ulazi ROS)

MAKDAF. Dobro došao nam,
Rođače vazda vrli.

MALKOM. Sad ga znam.

Što pre od nas odstrani, dobri bože,
Ono što čini da se tuđimo
Jedan od drugog.

ROS. O, gospodine,
Neka bi dao bog!

MAKDAF. Je l' još u Škotskoj
K'o što je bilo?

ROS. Avaj, zemlje jadne!
Bez malo strepi da i zna za sebe!
Majkom je svojom zvati ne možemo,
Već grobom svojim, gde se osim onog
Ko ništa ne zna, ništa nasmejano
Ne vidi nikad; gde nebesa para
Uzdah i krik i vapaj, a da niko
Ne trepne okom; gde golemi jad
Izgleda otrcano uzrujanje;
Gde se na zvono pogrebno tek jedva
I pita ko za kim to ono zvoni;
Gde svene život čestita čoveka
Pre nego cvet za kapom njegovom;
I gde se, pre no bolest dođe, mre.

MAKDAF. O, podrobna li izvešća, a ipak
I odveć istinita!

MALKOM. Koji jad je
Poslednji bio?

ROS. Koji jad je star
Više od sata, izveštaj bi njegov
Izviždan bio, jer se novi rađa
Svakoga trena.

MAKDAF. Šta mi žena radi?

ROS. Pa, dobro je.

MAKDAF. A deca?

ROS.

Isto tako.

MAKDAF. Odljud na mir njin kidisao nije?

ROS. U potpunom ih miru ostavih.

MAKDAF. Ne cedite, već rec'te: šta je bilo?

ROS. Kad amo pođoh da donesem vesti

Koje mi teret behu, glas je iš'o
Kako su mnogi drugovi valjani
Odmelnuli se; a ponajviše me
U istinitost toga uverilo
To što umotrih trupe pešačke
Onoga tiranina. Sad je čas
U pomoć da se krene. Da vas samo
Vide u Škotskoj, stekla bi se vojska;
U boj i naše žene bi potekle,
Da stresu strašnu nevolju sa sebe.
MALKOM. Mogu da budu utešeni: mi
Krećemo tamo. Vrlog Sjuarda
Sa deset tisuć' ljudi dao nam je
Engleski dobri kralj, a ratnika
Iskusnijeg i boljega od njega
Nema u celom svetu hrišćanskom.
ROS. Kamo da mogu utehom i ja
Uzvratiti vam sličnom! Ali glas
Koji vam nosim ja u pustinji bi
Trebalo da se urliče, gde uho
Čulo ga ne bi.
MAKDAF. Čega se on tiče?
Je li nečeg opšteg? Ili je to jad
Namenjen kakvom srcu posebnom?
ROS. Čestite duše nema da se nje
Kosnuo ne bi ovaj jad, iako
Pretežnim svojim delom pripada
Jedino vama.
MAKDAF. Pripada li meni,
Tad mi ga ne uskraćujte, već brže
Meni ga dajte.
ROS. Neka ne zamrže
Zanavek usi vaše jezik moj,
Jer će u njih da dospe teži zvuk
No što ga ikad čuše one.
MAKDAF. Ha!
Pogađam šta je.
ROS. Prepodom je zamak
Napadnut vaš; na divljački su način
Žena i deca vaša pobijeni;
Da pričam kako, to bi značilo
Da pobijenoj ovoj divljači
Dodam i vašu smrt.
MALKOM. Nebesa blaga!

Ta čoveče! Na obrve svoj.šešir
Ne nabijajte! jadu svome rečju
Oduške dajte: jad kad umukne,
Šapuće srcu preopterećenom
I podbada ga da se raspukne.
MAKDAF. I deca moja?
ROS. Žena, deca, sluge,
Sve što se moglo naći.
MAKDAF. I da ja
Ne budem tamo! A i žena moja?
ROS. Rekao sam vam već.
MALKOM. Obodrite se:
Osveta strašna nek' nam bude lek
Za ovaj smrtni jad.
MAKDAF. On dece nema. Sve ljubimce moje?
Rekoste ' sve? Pakleni jastreb! Sve?
Šta? pilad moju umiljatu svu,
I majku njinu, ugrabio strašnim
Naletom jednim?
MALKOM. Hrabro, kao čovek
Ponesite se.
MAKDAF. To i hoću. Ali
Moram k'o čovek to i da proživim:
Ne mogu da ne pomislim u sebi
Kako je nešto postojalo što je
Najdraže meni bilo. Zar je nebo
Gledalo sve to a priteklo nije
U pomoć njima? Grešni Makdafi!
Svi su zbog tebe oni pobijeni.
Ništavna mene! Nisii njtne duše
Iskasapljene zbog sopstvenih njihovih
Grehova, već zbog mojih. Nek' i.m mir
Podari nebo sad.
MALKOM. Nek' to za mač vaš
Tocilo bude: nek' se prometne
Vaš jad u gnev, nek' to ne otromi,
Već nek' razbesni srce vaše!
MAKDAF. O,
Ženu bih mog'o da izigravam
Očima svojim, a hvalisavca
Jezikom svojim. — Al' oklevanje
Presec'te svako, preblaga nebesa!
Satanu toga škotskog stavite
Prsa u prsa sa mnom; stavite ga

Na domak mača mog; pa umakne li,
Nek' mu je bogom prosto!
MALKOM. Ovo sad
Zvuči već muški. Kralju pođimo;
Naše su snage spremne; još nam samo
Ostaje da se oprostimo. Makbet
Za pad je zreo, a pripremile su
Svoj mač već višnje sile. Vi, međutim,
Prisetite se onog što će moći
Okrepiti vas. Noć se dugom ceni
Samo kad zora nikad nju ne smeni.
(Odlaze.)
PETI ČIN

SCENA PRVA

Dansinejn. Odaja u zamku.

(Ulaze JEDAN LEKAR i JEDNA VLASTELINKA iz kraljičine svite.)

LEKAR. Dve noći sam bdio s vama, ali ne mogu da se osvedočim da je vaš izveštaj tačan. Kad je ona poslednji put hodala u snu?

VLASTELINKA. Otkad je njegovo veličanstvo otišlo na bojtio polje, viđala sam je kako ustaje iz postelje, baca na sebe svoju domaću haljinu, otvara svoju skrinju, vadi otud hartije, razvija ih, piše na njima, pročita to, pa onda pečati, i opet se vraća u postelju, a sve to radi u dubokom snu.

LEKAR. Veliki je to poremećaj u prirodi kad se u isto vreme i koriste blagodeti sna i izvode postupci bdenja. A, osim ovog njenog hodanja u snu i drugih voljnih radnji, da li ste čuli da je bilo kad štogod i rekla?

VLASTELINKA. Jesam nešto, gospodine, što ne bih želela da kažem za nju.

LEKAR. Meni možete; i bilo bi veoma na svom mestu da to ucinite.

VLASTELINKA. Ni vama ni ikome drugom; pošto nemam svedoka koji bi to potvrdili.

(LEDI MAK BET dolazi sa svećom u ruci.)

Gle'te! dolazi. Baš onako kako se obično pojavljuje; i, života mi, u dubokom je snu. Posmatrajte je! Sklonite se

u stranu.

LEKAR. Otkud joj ova sveća?

VLASTELINKA. Pa stojala joj je kraj uzglavlja; stalno gori kod nje sveća; tako je naredila.

LEKAR. Vidite li, oci su joj otvorene.

VLASTELINKA. Da, ali utiske ne primaju.

LEKAR. Šta to sad radi? Gledajte kako otire ruke.

VLASTELINKA. Obično to tako čini, kao da pere ruke. Bivalo je da tako radi po čitavih četvrt časa.

LEDI MAK BET. Još evo ovde mrlje.

LEKAR. Gle, govori. Zabeležiću što kaže da bih bolje zapamtio.

LEDI MAK BET. Gubi se, prokleta mrljo! Gubi se, kad kažem; Jedan, dva: nu, pa vreme je da se to uradi. Pakao je mračan! Pfuj, mužu moj, pfuj! Vojnik, a bojite se? Šta imamo da se bojimo ko će to da zna, kad niko našu svemoć ne može da pozove na odgovornost? No, ko je mogao da pomisli da će u tom starcu biti toliko krvi?

LEKAR. Čujete li to?

LEDI MAK BET. Tan od Fajfa je imao ženu; gde li je ona sad? Šta! zar se ove ruke nikada neće oprati? Ni reči više o tome, gospodaru, ni reči više; sve ćete upropastiti tim drhtanjem.

LEKAR. Samo dalje, samo dalje; znate, što nije trebalo da znate.

VLASTELINKA. Rekla je što nije trebalo, uverena sam u to. Bog bi je znao šta ona to zna.

LEDI MAK BET. Tu se još uvek oseća miris krvi; ni svi mirisi Arabije neće pomoći da ova mala ruka zamiriše prijatno. O! o! o!

LEKAR. Kakvog li uzdaha! Bolan teret joj pritiskuje srce.

VLASTELINKA. Ne bih volela da imam takvo srce ni za sve njeno dostojanstvo.

LEKAR. U redu, u redu, u redu.

VLASTELINKA. Dao bi bog da je tako, gospodine.

LEKAR. Ova bolest prevazilazi moje iskustvo; a znao sam, međutim, takve koji su hodali u snu a ipak su umrli bogobojažljivo u svojoj postelji.

LEDI MAK BET. Operite ruke, bacite na sebe domaću haljinu; uklonite to bledilo s lica. Još jednom vam velim, Banko je pogreben; ustati iz groba ne može.

LEKAR. Baš tako?

LEDI MAK BET. U postelju, u postelju: čuje se lupanje na kapiji. Haj'te, haj'te, haj'te, haj'te, dajte mi ruku. Što je bilo, bilo je, ne može se učiniti da nije bilo. U postelju, u postelju, u postelju. (Odlazi).

LEKAR. Hoće li sad poći u postelju?
VLASTELINKA. Pravo.
LEKAR. Gadne se stvari šapću okolo.
Iz neprirodnih dela nastaju
Smućenja neprirodna; kome se
Okuži duša, taj će tajne svoje
Jastuku gluvom da ispoveda.
Sveštenik njoj je više potreban
Negoli lekar. Bože, Gospode,
'Prosti nam svima! Motrite na nju;
Uklon'te iz blizine njene sve
Čime bi mogla da se ozledi,
I stalno je na oku držite.
Pa, laku noć; pomela mi je duh,
Zapanjila mi vid. O tom što čuh
Razmišljam al' da kažem ne smem ništa.
VLASTELINKA. Pa, laku noć vam, dobri doktore.
(Odlaze.)

SCENA DRUGA

Kraj u blizini Dansinejna

(Ulaze, uz doboSe i sa zastavama, MENTIT, KEJTNES, ENGAS, LENOKS
i VOJNICI)

MENTIT. Engleske snage bliže nam se: Malkom
Predvodi njih, i Sjuard, njegov stric,
I Makdaf hrabri. Plamen osvete
Bukti u njima; jer i mrtvu dušu
Njihova sveta stvar bi gurnula
U krv i napad jarosti. Kod šume
Birnamske valja da ih sretnemo:
Tim putem idu.

KEJTNES. Da li kogod zna:

Je li sa svojim bratom Donalbejn?

LENOKS. Zacelo znam, gospodine, da nije:

Ja imam spisak te vlastele sve;

Sjuardov sin je tamo, a i mnogi

Golobrad mladić što tek sada svoju

Muževnost ima da zasvedoči.

MENTIT. Šta tiran radi?
KEJTNES. Utvrđenja snažna
Okolo tvrdog Dansinejna gradi.
Govore neki da je lud; a drugi,
Koji ga manje mrže, zovu to
Junačkim besom; al' je pouzdano
Da opasačem strogosti badava
Priteže svoju zanemoglu stvar.
ENGAS. Oseća sad na svojim rukama
Ubistva svoja mučka kao kvrge;
Optužuju ga bune neprestane
Za verolomnost njegovu; nijednog
Od onih što im nalog izdaje
Ne kreće ljubav, nego zapovest;
Te već zacelo oseća i sam
Kako mu vlast, k'o kakva odora
Koji je kepec ukrao od džina,
Landara oko nogu.
MENTIT. Ko da onda
Smetena čula kori njegova
Što se od straha trzaju, kad sve
Što je u njemu sebe proklinje
Zbog toga što je tu?
KEJTNES. Pa, napred, dakle,
Da tamo svoju pružimo poslušnost
Gde smo na nju i dali zakletvu,
Gde nam za zdravlje porušeno lekar
U susret ide, pa da prolijemo
Sa njime svaku kaplju svoje krvi
Za dobro zemlje.
LENOKS. Ili bar toliko
Koliko da se vladalački cvet
Poprska rosom, a da korov klet
Utopljen bude. Hajdemo za Birnem.

SCENA TREĆA

Dansinejn. Odaja u zamku.

(Ulaze MAKBET, LEKAR i SVITA)

MAKBET. Izvešća više ne donosite;
Nek' beže svi; sve dotle dok ne krene
Birnemska šuma prema Dansinejnu,
Prionuti za mene neće strah.
I šta je derle Malkom? Zar ga nije
Rodila žena? Meni su ovakvu
Poruku dali duhovi što znaju
Sudbinski lanac smrtnih bića svih;
„Makbete, straha nemaj; nikad vlast
Zadobiti nad tobom neće čovek
Kojeg je žena rodila." Pa bež'te,
Tanovi verolomni; s raskalašnim
Englezima se hvatajte u kolo:
Nikada duh moj, niti srce moje
Uzdrhtati od straha neće, niti
Sumnjamo ikad uzdrmani biti.
(Ulazi JEDAN SLUGA.)
U čađ te đavo tutnuo, dabogda,
Tikvane s licem skorupovim tim!
Gusanski pogled taj gde nađe?
SLUGA. Tamo je deset tisuć' —
MAKBET. Gusaka,
Nitkove, je l'?
SLUGA. Vojnika, gospodaru.
MAKBET. Hajde, ti strino s jetrom zečijom,
Ištupaj lice, pa crvenilom
Prevuci strah svoj. Kakvi, blesane,
Vojnici? Smrt ti dušu ponela!
Tvoji k'o krpa bleđi obrazi
Podbadaju na strah. Vojnici? kakvi?
Ti, surutkino lice.
SLUGA. S dopuštenjem,
Engleska vojska.
MAKBET. Lik taj sklanjaj svoj!
(SLUGA ode.)
Sajtone! — Kad ga gledam, zgadi mi se.
Sajtone, rekoh! — Ovaj udarac
Il' će zanavek da me obodri,
Il' da me sada s trona sruši. Već sam
Naživeo se; životni moj put
Međ' žuto lišće i međ' osmuđena
Polja već zađe; a Što stare dane
Valja da prati: ljubav, čast, poslušnost,
Gomila prijatelja — tom se ja

Nemam da nadam, nit' ću dočekati;
Nego, umesto toga, proklinjanja,
Ne glasna al' duboka, poštovanje
Samo na reči, dah tek, koji bi
Kukavno srce oturilo rado
Kada bi smelo. Sajtone!
(Ulazi SAJTON)
SAJTON. Šta želi
Dobri gospodar?
MAKBET. Ima li što novo?
SAJTON. Sve, gospodaru, što je javljeno
Potvrđeno je.
MAKBET. Tući ću se dok mi
Sve meso ne saseku s kostiju.
Oklop mi daj.
SAJTON. Još ima kada.
MAKBET. Hoću
Na sebe da ga stavim.
Da se u zemlju svuda ispošlje
Što više konjanika, da je svu
Pretraže i da svakog onog koji
O strahu brblja obese. Taj oklop
Ovamo daj mi. — Šta vam, doktore,
Bolesnik radi?
LEKAR. Nije, gospodaru,
Ona toliko bolna kol'ko joj je
Potresen duh priviđanjima čestim
Koja je sna lišavaju.
MAKBET. Od toga
Lek da joj nađeš; nisi kadar zar
Da pomoć daš obolelome duhu,
Uvrežen jad iz svesti da iščupaš,
Iz mozga pismo brige da sasečeš,
Da kakvim slatkim protivotrovom,
Što zaborav donese, spereš s duše
Opasnu tvar tu koja opasno
Mori joj srce?
LEKAR. Tu se sam bolesnik
Mora da leči.
MAKBET. Lekove daj tad psima; što će mi?
Ded, oklop stavi na me, koplje daj!
Da konjanike pošlješ, Sajtone. —
Od mene tan za tanom, doktore,
Otpađuje se. Nu, gospodine,

Ded življe! — Ako uspeš mokraču
Kraljevstva mog da ispitaš i da mu
Utvrdiš boljku, pa mu, doktore,
Negdanje puno zdravlje čišćenjem
Ponovo vratiš, hvaliću te dotle
Dok probuđeni odjek ne dozovem
Da hvalu tebi ponavlja i on. —
Skidaj to s mene, velim. — Kakav bi
Raved, il' sena ili drugi neki,
Već ne znam kakav, lek za čišćenje
Engleze te odavde počistio?
Ču li o njima štogod?
LEKAR. Čuo sam,
Moj gospodaru; kad su pripreme
Počele vaše kraljevske, o njima
Štošta smo tada čuli.
MAKBET. Amo za mnom
Dones'te to. — Ni smrt ni propast neće
Zastrašiti me dokle se ne krene
Birnemska šuma Dansinejnu.
LEKAR (za sebe). Mene,
Da sam sad izvan Dansinejna ja,
Vratilo amo ne bi ne znam Šta.
(Odlaze.)

SCENA ČETVRTA

Kraj u blizini birnemske šume.

(Ulaze, uz doboše i sa zastavama, MALKOM, stari SJUARD i njegov
SIN,
MAKDAF, MENTIT, KEJTNES, ENGAS, LENOKS, ROS i VOJNICI
u maršu.)

MALKOM. Rođaci, dan se bliži, držim, kad će
Siguran biti krov naš.

MENTIT. Nema sumnje.

SJUARD. Kakva je šuma to pred nama?

MENTIT. To je

Birnemska šuma.

MALKOM. Neka vojnik svaki

Po granu slomi i pred sobom nosi:

Broj svoje vojske prikrićemo tako

I uhode u pogledu na nas
Zavesti time.
VOJNICI. Biće učinjeno.
SJUARD. Čuli smo samo to da tiranin,
Pun pouzdanja, stalno boravi
U Dansinejnu i da tu pred njim
Naš juriš misli da izdrži.
MALKOM. Glavna
To mu je nada; jer se svuda gde se
Prilika dala veliko i malo
Od njega odmetnulo, i u njega
Ne služi niko osim preko volje,
K'o kakva stvar bez srca i bez duše.
MAKDAF. Da sačekamo ishod, pa tek onda
Dajimo sud po istini i pravdi;
Nastojmo sad pak svojski vršiti
Vojničku dužnost svoju.
SJUARD. Čas se bliži
Koji će neminovnom odlukom
Do znanja da nam stavi šta dobitkom,
Šta li nam štetom valja nazvati.
Domišljati se znači nesigurno
Gajiti nade; udar može samo
Sa pouzdanjem reći kud i kamo
Vodi nas rata put.
(Odlaze u maršu.)
SCENA PETA

Dansinejn. Izvan zamka.

(Ulaze, uz doboše i sa zastavama, MAKBET, SAJTON i VOJNICI)

MAKBET. Na bedemima spoljnim istaknite
Zastave naše; vrišti se još uvek:
„Evo ih!“ Sprdnju s njinom opsadom
Teraće čvrsti zamak naš; nek' tamo
Leže dok njih ne proždre groznica
I ljuta glad; da nisu pritekli
U pomoć njima oni što bi s nama
Trebalo da su, mi bismo se smelo
Prsa u prsa s njima sudarili
I doma bismo sve najurili.
(Napolju vriska žena.)

Kakva je vriska to?

SAJTON. To žene cvile,

Moj gospodaru dobri.

(Odlazi.)

MAKBET. Već sam ja

Zaboravio skoro ukus straha.

Bilo je doba kad se čula moja

Od noćnog krika ledila, a kosa

U dubak mi se dizala od kakve

Jezive priče i kostrešila se

K'o da je živa. Sad sam užasima

Do vrška pun; grozota, prisna mojim

Mislina ubilačkim, nije kadra

Da me uzraja.

(Vraća se SAJTON)

Što se kukalo?

SAJTON. Preminula je kraljica, moj kralju.

MAKBET. Kasnije da je umrla;

Časa za takvu poruku bi bilo.

Sutra, pa sutra, pa i opet sutra,

S dana na dan se puži ovim sitnim

Korakom prema slogu poslednjem

Pisanja našeg, a jučerasnjice

Svekol'ke naše ludama su samo

Na putu ovom prisvetljivale

Do časa kad u smrti se izvetri.

Utuli se, utuli se, kandilce!

Život je samo senka koja hoda,

Kukavni glumac što na pozornici

Sat-dva se pući i razbacuje,

A potom zuba ne obeli više.

Bajka je to što_tikvan priča nju,

Prepuna buke, pomame i besa,

A posve prazna.

(Ulazi JEDAN GLASNIK)

Doš'o si jezik da upotrebiš;

Pa kazuj brže šta si doneo.

GLASNIK. Treba da javim,

Moj milostivi gospodaru, ono

Što sam — bar tako mislim — video,

AP ne znam samo kako.

MAKBET. Kazuj, no!

GLASNIK. Dok sam na brdu stojao na straži,

Ja pogled bacih prema Birnemu,

Kad se odjednom, rekao bih, poče
Šuma da kreće.
MAKBET. Lažljivče, nitkove!
GLASNIK. Neka se gnev na mene sruči vaš
Ako li lažem. Tu na jedno tri
Milje odavde videćete sami
Kako se kreće; ide lug, kad kažem.
MAKBET. Ako li lažeš, živ ćeš visiti
Na prvoj grani dok te glad smežura;
Ako si prav, ne marim da to isto
Uradiš sa mnom ti. Čvrstina moja
Popušta, i da slutim počinjem
Dvoličnost sataninu, što mi laž
Potura kao istinu: „Ne strahuj
Dok se ne krene prema Dansinejnu
Birnemska šuma"; a put Dansinejna
Šuma je jedna sad i krenula.
Omžje na se! oružje! pa napred!
Ostanka nema ovde, ako li se
Pokaže tačnim ono što on reče,
A nema kuda ni da se uteče.
I sunca mi je dosta već, pa želim
Da svet se sruši sav. U zvona, velim!
Vetrino, duni! Zdrobi me i smrvi!
Mrećemo s mačem bar. U moru krvi.
(Izlaze.)

SCENA ŠESTA

Na istom mestu. Poljana ispred zamka.

(Ulaze, uz doboše i sa zastavama, MALKOM, STARI SJUARD, MAKDAF
i DRUGI sa vojskom koja nosi grane.)

MALKOM. Dovoljno blizu već smo; sad sa sebe
Zaklon od lišća zbac'te, i onakvim
Pokažite se kakvi ste. A vi,
Čestiti striče, s mojim rođakom,
A vašim sinom vrsnim predvodite
Odrede naše prve; vrli Makdaf
I mi na sebe primi ćemo ono

što bude još, po našem rasporedu,
Imalo da se čini.
SJUARD. Zbogom pošli.
Nađemo ' čete silnika do tame,
Nek' nas pretuku budemo li mame.
MAKDAF. Sve trube glas nek' prosu; nek' se sruče
Glasnici ti, i krv i smrt poruče.
(Odlaze.)

SCENA SEDMA

Na istom mestu. Drugi deo poljane.

(Uzbuna. Ulazi MAKBET)

MAKBET. Za direk su me svezali; pobeći
Ne mogu nikud, već, k'o medved svezan,
Moram da bijem boj s huškačima.
Koga to žena nije rodila?
Od takvog mi se valja bojati
I ni od koga drugog.
(Ulazi MLADI SJUARD.)
MLADI SJUARD. Kako se zoveš?
MAKBET. Čept'o bi da čuješ.
MLADI SJUARD. Ne, pa da ime rečeš koje peče
Većma no ime ma kojeg iz pakla.
MAKBET. Zovem se Makbet.
MLADI SJUARD. Mrskije mi ime
Ni đavo sam izreći ne bi mog'o.
MAKBET. Ne; al' ni neko strašnije.
MLADI SJUARD. Ti lažeš,
Odvratni tiranine; mačem svojim
Dokazaću da lažeš.
(Bore se, i MLADI SJUARD padne.)
MAKBET. Tebe je
Rodila žena; ja se maču svakom,
Oružju svakom rugam kad na mene
Njim vitla ko je porođen od žene.
(Odlazi.)
(Uzbuna. Ulazi MAKDAF)
MAKDAF. Otud se metež čuje. Tiranine,

Pokaži lice; budeš li ubijen,
A to od moga udarca ne dođe,
Pohodiće me vavek duhovi
Žene i dece moje! Toga srca
Ja nemam da opaučim po bednim
Najamnicima irskim što pod platu
Latili su se koplja. Il' će tebe,
Makbete, mač moj naći, il' ću njega
Neokrznota i neuposlenu
U korice uvući. Mora da si
Onamo ti; po zveketu golemom
Rek'o bi čovek da se to galama
Razleže oko nekog velikana.
Daj, srećo, da ga nađem pa ti ništa
Ne tražim više. (Odlazi. Uzbuna)
(Ulaze MALKOM i STARI SJUARD)
SJUARD. Ovuda, gospodaru; pitomo se
Predao zamak, a rascepila se
Nadvoje vojska tiraninova,
Pa se na dvema tuče stranama.
Plemeniti se tanovi u boju
Junački drže; pa je već i dan
Na vašu stranu stao bezmalo:
Ima još samo malo da se svrši.
MALKOLM. Sukobismo se s neprijateljem
Koji je udarao mimo nas.
SJUARD. Izvolite u zamak, gospodaru.
(Odlaze. Uzbuna.)
(Ulazi MAK BET)
MAK BET. Što da budalu rimsku igram ja
I mrem od mača vlastitog, kad vidim
Da ima živih bića kojima
Pristaju rane bolje.
(Vraća se MAK DAF)
MAK DAF. Amo se,
Pseto iz pakla, amo se okreni!
MAK BET. Tebe sam mimo sve ja izbegav'o;
Al' prođi me se; krvlju loze tvoje
Već mi je duša preopterećena.
MAK DAF. Neću da trošim reči; glas moj čućeš
U maču mom, nitkove većma krvav
No što bi reč'ma kazati se moglo. (Bore se.)
MAK BET. Zalud se trudiš; pre ćeš nepovrediv
Poseći vazduh mačem ljutim svojim,

No Što ćeš krv iz mene pustiti;
Na glave koje raniti se daju
Poteži mač; moj život čini štite,
I suđeno je njemu ne podleći
Nikom kog žena rodi.

MAKDAF. Onda ruke
Digni od čini; pa od anđela
Kojem si vazda služio nek' čuješ:
Iz utrobe je majčine pre roka
izrezan Makdaf.

MAKBET. Proklet dabogda jezik koji mi je
Kazao to; on bolji deo moje
Muževnosti je obeshrabrio:
I nek' se nikad ne veruje vise
Tim satanama opsenarskim što nas
Dvosmislicama varaju, pa samo
Reč našem sluhu zadatu održe,
A našoj nadi datu reč ne drže.
Ja s tobom neću da se tučem.

MAKDAF. Onda
Predaj se, kukavice,
Pa živi da te svud pokazuju
I da te svet k'o čudo divno gleda:
Na kakvom stubu, k'o čudovište
Najveće naše, bićeš naslikan,
A ispod stuba biće napisano:
„Gledajte kako tiran izgleda.”

MAKBET. Ne predajem se ja, pa tle pred stopom
Golobradoga Malkoma da ljubim
I da me kinji rulja kletvama:
Te makar da je šuma birnemska
Do Dansinejna došla, makar da si
Ti, kojeg žena nije rodila,
Sučelio se sa mnom, još ću ja
Da okušam i poslednje; na grudi
Ratnički štit svoj stavljam; udaraj,
Makdafe, i nek' proklet bude onaj
Koji propišti prvi: „Stani, dosta.”

(Odlaze boreći se.)

(Trube za povlačenje. Povedne fanfare. Vraćaju se, uz doboš i sa
zastavama,

MALKOM, STARI SJUARD, ROS, TANOVI i VOJSKA)

MALKOM. O, kamo da su živi prijatelji
Kojih nam nema!

SJUARD. I da otide
Poneko mora; al' po ovima
Koje međ' nama vidim, jevtino smo
Kupili dan ovako veliki.
MALKOM. Makdaf i vrli sin vaš nisu ovde.
ROS. Vaš sin je, gospodaru, platio
Vojnički dug; poživeo je samo
Dotle dok nije Čovek postao;
A čim je zasvedočio valjanost,
Ni pedlja jednog ne ustuknuvši
Na mestu gde je borbu vodio,
On je k'o čovek umro.
SJUARD. Dakle: mrtav?
ROS. Da, i odnesen već sa polja bojnog.
Valjanošću se njegovom vaš bol
Ne sme da meri; beskrajan bi bio.
SJUARD. Je l' spreda ranjen?
ROS. Da, u čelo.
SJUARD. Onda
Nek' božji vojnik bude. Da sinova
Kao na glavi kose imam, ja im
Želeo ne bih lepšu smrt. Te tako:
To nek' mu bude zvono posmrtno.
MALKOM. Zaslužio je veću žalost on,
I tu ću njemu ja da ukažem.
SJUARD. Ne, veću nije; vele da je lepo
Preminuo i platio svoj dug;
Pa bog nek' bude s njime. — Evo nam
Utehe duši nove.
(Vrača se MAKDAF s Makbetovom glavom.)
MAKDAF. Živ i zdrav
Da si nam, kralju naš, jer jesi to.
Pogledaj gde se uzurpatorova
Prokleta glava nalazi; slobodu
Stek'o je svet; okružuje te, vidim,
Kraljevstva tvoga biser svekoliki,
Pa pozdrav moj u duši ponavlja,
Te želim svi da sa mnom glasno viknu:
Da živi škotski kralj!
SVI. Da živi škotski kralj!
(Fanfare.)
MALKOM. Vremena mnogo trebati nam neće
Da svekolike vaše usluge
Obračunamo i da prema vama

Dug izravnamo. S danom današnjim,
Tanovi moji, moji rođaci,
Grofovstvo vama dato je, te vi
Prvi u Škotskoj ovim nazivom
Počastvovani bićete. Šta dalje
Uraditi se ima, šta se novo
Zavesti ima vremenom, k'o to:
Da se pozovu da se doma vrate
Svukud izbegli naši prijatelji,
Što utekoše da bi zamkama
Umakli vazda budnog nasilništva,
Il' da se kazne sluge svirepe
Obezglavljenog toga kasapina
I kraljice mu satanske, za koju
Drži se da je život sama sebi
Uzela rukom svirepom — sve to
I drugo što se iziskivalo
Bude od nas, izvršićemo mi
S milošću božjom kako bude kada
Iskalo vreme, mera, čas. — A sada
Svakom od vas i svima hvala, koje
U Skon zovemo na krunisanje svoje.
(Fanfare. Odlaze.)

KRAJ